kılavuzumuz bilimsel sosyalizm, silahımız partimizdir

çark başak

türkiye işçi partisi merkez yayın organı

yıl:1 sayı:15 16 eylül 1976 perşembe 150 kuruş

PARTİ VE PROGRAM

Genel Başkan
Behice Boran

Bir Parti'nin niteliğini belirleyen ve gösteren birinci unsur, programıdır. İşçi sınıfının sosyalizmi hedef alan partileri için öncelikle ve kesinlikle böyledir. Bunun için program çok önemli bir belgedir. Programı olmayan veya programı tutarsız, bulanık olan, veya sık sık değiştirilen bir parti ciddiye alınamaz. Kısacası, programsız parti olmaz.

Kapitalizmi değiştirilmez veri olarak kabul eden ve kapitalizmin sürdürülmesini amaçlayan burjuva partileri için program işçi sınıfı partileri için olduğu kadar önemli değildir. Onların programı, kapitalist sistemi sürdürmek, burjuvazinin çıkarlarını korumak çerçevesi içinde sorunları karşılamak yönünde yapmayı öngördükleri işlerin bir sıralanışıdır. Kendilerini sözde programları ile sıkıdan bağlı hissetmezler. Günlük olayların dalgalanmalarına göre kısa vadeli tedbirler almak kuraldır; tutarsızlıklara, çelişkilere düşmek olağandır.

İşçi sınıfının sosyalist partisi ise kapitalizmden sosyalizme geçmeyi ve sosyalizmi kurmayı amaçlayan partidir. Bunu nasıl başarmayı öngördüğünü programı açıklar. Bunu, soyut ve genel olarak «toplumda» değil, verili somut bir toplumun somut şartlarında başaracağı için programın gerçekçi, o toplum şartlarında geçerli olması şarttır. Böyle olabilmesi için de, sosyalizme geçiş ve sosyalizmi kurma yöntemlerinin bilimsel sosyalizmin ışığında somut şartların somut tahlili sonucu saptanmış olması gerekir. Bu saptamayı yaparken hem bilimsel sosyalist teori, hem de sosyalist hareketin yüz yılı aşkın pratiğinde, çeşitli toplumlarda sosyalizmi kurma ve geliştirme uygulamalarında edinilen deneyimler ve bilgiler göz önünde tutulur. Türkiye İşçi Partisi programı böyle hazırlanmıştır.

Parti programımız iki bölümden oluşmuştur. Birinci bölümde dünyanın bugünkü durumu ve gelişme doğrultusu, bu dünyada Türkiye'nin konumu, tarihsel gelişimi, sınıfsal yapısı ana çizgileriyle ortaya konmaktadır; çünkü, bu verilerin çerçevesi içinde bu verilerden hareketle sosyalizme doğru yola çıkılacaktır. T.İ.P.'nin neyi nasıl ve niçin yapmak istediğinin doğru anlaşılması için bu bölümün dikkatle okunup incelenmesi, partililerce iyi özümsenmesi şarttır. Programın ikinci bölümü kendi içinde ikiye ayrılmıştır. Önce partinin niteliği ve temel görevi ortaya konmuştur. Bu bölümün başında son derece önemli noktalar kısa fakat özlü biçimde ele alınmıştır. Birincisi, işçi sınıfının partisi olmanın anlamı açıklanmıştır. Bu açıklama dolaylı olarak, ekonomizm, sendikalizm, ve uvriyerizm sapmalarının reddidir.

İkincisi, toplumların insan iradesinden bağımsız objektif gelişme yasaları bulunduğu konusuyla, toplumsal gidişe insanların iradi müdahalesi, bu gidişi yönlendirmeleri konusu ele alınmış; iki olgu arasındaki ilişki ve bütünleşme açıklanmış ve bu açıdan Türkiye İşçi Partisi'nin görevi saptanmıştır.

Üçüncüsü, partinin işçi sınıfı dışındaki kol ve kafa emekçisi sınıf ve tabakalar içinde çalışması, işçi sınıfının diğer emekçi kitlelerle ittifaklar kurması gereği ve bu gereğin nedeni belirtilmiştir.

Dördüncüsü, bağımsızlık ve demokrasi mücadelesiyle sosyalizm mücadelesinin bağlantısı ve bütünlüğü, güncel sorunlara ilişkin mücadelenin sosyalizm amacına ve mücadelesine yönelik ve bağımlı olarak yürütülmesi üzerinde durulmuş ve Türkiye İşçi Partisinin diğer demokratik veya sol hareketlerden ayırt edici niteliğinin bu olduğu vurgulanmıştır.

Bu açıklamaları izleyen sayfalarda, sosyalizm doğrultusunda toplumun demokratikleştirilmesi ve emperyalizmin geriletilmesi mücadelesinin somut konuları, biçimleri sıralanmaktadır. Bugünden, iktidara gelip sosyalizmin kurulmasına başlanıncaya kadar dış ve iç politikada başarılmaya çalışılacak, uğrunda mücadele edilecek işler sergilenmekte, aşılacak yol çizilmektedir.

Ve nihayet, 2. bölümün 2. kısmında iktidara gelindiğinde sosyalizmin kuruluşuna geçiş politikasının temel ilkeleri ve unsurları ortaya konulmaktadır. Ekonomik yapının değiştirilmesinde, merkezi ve yerel yönetimin ve toplum yaşamının demokratikleştirilmesinde, sosyalist ahlakın ve toplumsal değerlerin yerleştirilmesinde temel görüş ve yöntemler belirlenmiştir.

Bu kısa tahlil bile parti programımızın baştan sona tutarlı, organik bir bütün olduğunu göstermektedir. İşçi sınıfının sosyalizmi hedef alan partisinin programı böyle olmak zorundadır. İşçi sınıfının partisi sosyalizmi hedef aldığını söyleyip sosyalizm konusunda yayınlar yapmakla, günlük durum ve olaylarda emperyalizme ve faşizme karşı çıkıp ayrı ayrı eylemlere girişmekle yetinemez. Böyle bir parti işçi sınıfının partisi olamaz. Çünkü partinin görevi, toplumu bugün içinde bulunduğu aşamadan sosyalizm aşamasına doğru yönlendirmek ve o aşamaya götürmektir. Parti stratejisi, bir aşamadan öteki aşamaya bu götürüşün izleyeceği ana çizgi, atacağı adımlar dizisidir; taktikler ise, stratejinin güncel durum ve şartlara göre somutta aldığı biçimler, yöntemlerdir. Parti programı bu stratejiyi saptar. Taktikler bu stratejiden ve konulmuş temel görüş ve ilkelerden kaynaklanarak somut şartlara göre somut biçimler alır. Parti programının böyle bir işlevi olduğu içindir ki, oradan buradan aktarılmış görüş ve tezler parçalı bohça gibi birbirlerine eklenip program diye ortaya sürülemez. Kaldı ki, teorik açıdan da eklektizmin bilimsel sosyalizmde yeri yoktur.

Parti programı partililerin bir defada okuyup bir yana bırakacakları bir kitap değildir. Programı doğru anlayıp iyice özümlemek şarttır. Dikkatle ve tartılarak okunursa, karşılaşılan her sorunun cevabı programda yazılanlardan çıkartılabilir.

ÖRGÜT HABERLERİ

1 EYLÜL BARIŞ GÜNÜNDE GENEL BAŞKANIMIZA VERİLEN ARMAĞAN

Hatırlanacağı üzere, Çark Başak'ın geçen sayısında Genel Başkanımız Behice Boran'ın kurucu üyesi ve Genel Başkanı olduğu «Türk Barışseverler Cemiyeti» ile ilgili bir röportaj yer almaktaydı. Derginin daha sonraki sayfası ise, bu derneğin kuruluşunu ve kuruluşundan kısa süre sonra, zamanın DP hükümetinin Kore savaşına asker gönderme kararı üzerine T.B.M.M. Başkanlığına çekmiş olduğu, bu kararı protesto eden telgrafı yayınlayan ve kendine amblem olarak Picasso'nun barış güvercinini seçen «Barış» dergisinin başlığının fotoğrafı ile bu dergiden kupürler, ayrıca o sıralarda bütün Türkiye'de, 1946'dan bu yana varlığını sürdürebilmiş tek legal ilerici kuruluş olan «İstanbul Yüksek Tahsil Gençlik Derneği'nin sözcüsü «Hür Gençlik» dergisinin son sayısının kapak fotoğrafı ile derginin sahip ve yazı işleri müdürü Nihat Sargın'ın konu ile ilgili yazılarından parçalar alınmak suretiyle oluşturulmuştu. Böylece Çark Başak okuyucularına 26 yıl önceki olayı, o günkü dergi kupürlerinden ve ilk elden izleme olanağı sağlanmak istenmişti.

Bu yıl, kimi demokratik kuruluşların Türkiye Yazarlar Sendikası Başkanı Aziz Nesin'in başkanlığında oluşturdukları komite, Türkiye'de, DP iktidarının ancak «askeri siyasi mahkeme» ler yoluyla ve ağır cezalarla önleyebildiği ilk barış mücadelelerinin verildiği 1950'den bu yana ilk kez 1 Eylül Uluslararası Barış Günü'nü anma toplantıları yapma hazırlıklarına girişmiş ve 1 Eylül günü tertiplediği «açık oturum» a Genel Başkanımız Boran ve Genel Sekreter Sargın, barış mücadelesine çeyrek yüzyıl önceki katkılarından dolayı komite başkanı Aziz Nesin tarafından onur konuğu olarak çağrılmışlardı. Açık oturumda konuşmacı olarak bulunan yazar Ali Sirmen, öğretmen Reha İsvan, avukat Kemal Kumkum ve yazar Orhan Apaydın barış mücadelesinin önemi ve dünyada bu mücadelenin gelişmesi üzerinde durdular. İkinci tur konuşmalara geçilmeden önce, oturum başkanı Aziz Nesin, Türkiye'de barış mücadelelerinin tarihçesini anlattı ve 1950'de ilk barış hareketini oluşturanları temsilen Behice Boran arkadaşımızı kürsüye davet ederek kendisine, oturumu izleyenlerin büyük alkışları arasında bir armağan sundu. Boran arkadaşımız armağanı alırken şunları söyledi :

«Kanımca bu armağan, barış toplantısını düzenleyen bu komitenin ve onun sayın başkanının Türkiye'de halk kitlelerinin barış özlemi ve mücadelesi karşısında bir kadirşinaslığının ifadesidir. Yirmi altı yıl önce bizler Türk Barışseverler Cemiyeti'ni kurarken kitlelerin bu özlemini dile getirmekten, bu mücadelesini örgütlemeye çalışmaktan başka bir şey yapmış değildik. Armağanı bu anlayışla ve içten teşekkürlerimle kabul ediyorum.»

Genel Başkanımızın bu sözleri de büyük tezahüratla karşılandı.

Açık oturum sona ererken Aziz Nesin, geçici komitenin görevinin bu toplantıların düzenlenmesiyle sınırlı olduğunu, ancak diğer ülkelerde olduğu gibi ülkemizde de barış hareketini devamlı kılarak yönlendirecek geniş kapsamlı bir organizasyona gitmenin gereği üzerinde durup bu konudaki müşterek dileklerini belirtti.

MERKEZ YÖNETİM KURULU KARARLARI

Merkez Yönetim Kurulu 4 - 5 Eylül günleri Genel Merkez'de toplandı. Örgütlenmede belirli bir aşamaya ulaşılmış ve seçimlere katılmak üzere yasal olarak konmuş bulunan ölçütün fazlasıyla aşılmış olmasından sonra yapılmış bulunan bu ilk toplantı ayrı bir önem taşıyordu.

Kurul, yurt ve dünya olaylarına ilişkin olarak Genel Başkan Behice Boran'ın açıklamasını dinleyerek konunun müzakeresini tamamladıktan sonra görüşlerini bir «bildiri» ile açıkladı. Daha sonra Genel Sekreter ve diğer Merkez Büroları sekreterlerinin açıklamalarını görüşen Merkez Yönetim Kurulu, örgütlenme kampanyasında kısa sürede kazanılan büyük başarıdan dolayı Örgüt'ün kutlanması kararını aldı. Karar, Kurul toplantısı devam ederken basın bülteni ile kamu oyuna duyuruldu. Kurul'un bundan sonraki görüşmeleri, Parti'nin önümüzdeki dönem çalışmalarını içeren program takvimi üzerinde oldu. Neticede İl Temsilcileri Toplantısı, Bölge Temsilciler Toplantıları ve «Kongreler dönemi» ve verel kongrelerin hazırlanması ile ilgili olarak bir dizi karar alındı.

İL TEMSİLCİLERİ TOPLANIYOR

Esasları Merkez Yönetim Kurulu'nca bebelirlenen ve 1976 yılı sonuna kadar sürdürülecek çalışmaları içeren program uyarınca üçüncü «İl Temsilcileri Toplantısı» 9 - 10 Ekim 1976 Cumartesi - Pazar günleri Ankara'da yapılacaktır.

Bu toplantıya Merkez Yönetim Kurulu üyeleri ve il başkan ve sekreterlerinin dışında bütün ilçe başkan ve sekreterleri, ilçe ve il temsilcileri ile birlikte Merkez Disiplin Kurulu ve Merkez Büroları üyeleri ve kurucu üyeler de çağrılı olarak katılacaktır.

Toplantı, Genel Başkanımızın önemli yurt ve dünya olayları hakkında Parti görüşünü açıklayan ve dinleyicilere de açık olan konuşması ile başlayacak, daha sonra temsilciler kongre dönemi hazırlıklarını ve «Parti'nin yurt çapında etkinliğini arttıracak ve örgütünü genişletecek yönde ve Örgüt'le ilgili dilekler» i görüşecekler.

Cumartesi akşamı temsilciler Ankara il örgütümüzün hazırlayacağı Parti Gecesi'nde biraraya gelecekler ve gösterileri izleyecekler. İl temsilcileri, çalışmalarını Pazar günü de sürdüreceklerdir.

SOSYALİST POTANSİYELDEN PARTİ ÖRGÜTLERİNE

MYK'nın 4-5 Eylül tarihli toplantısında yaz ayları örgütlenme kampanyasının ilk sonuçları görüşüldü. Aşağıdaki karar oybirliği ile alındı.

Yaz ayları örgütlenme kampanyası'nın ilk sonuçlarını değerlendiren Türkiye İşçi Partisi Merkez Yönetim Kurulu, sanayi bölgeleri ve işçi kümelenmelerinin yoğun bulunduğu il ve ilçeler başta olmak üzere kırsal kesimde de Parti örgütünün kurulma ve yaygınlaştırılmasının, planlanandan daha büyük bir hız ve ölçüde gerçekleştirildiğini kıvançla görmüştür.

Bu arada, genel seçimlere katılabilmek için yasal olarak konmuş bulunan örgütlenme ölçütü, 31 Ağustos itibariyle fazlasıyla aşılmıştır. Böylece, o günkü somut durumun şartlarının değerlendirilmesi sonucu Kurul'umuzca karar verilecek olursa, 1977 Mayıs'ı başında yapılabilecek bir erken seçime dahi, Parti olarak katılabilme hakkı kazanılmış bulunmaktadır.

Bu başarı, herşeyden önce, başta sanayi işçileri olmak üzere, tarım işçileri ve emekçilerinde, geçirilen 12 Mart dönemine rağmen artan bilinçlenmenin ve Türkiye İşçi Partisi'ne yönelik sosyalist potansiyelin bir sonucudur. Merkez Yönetim Kurulumuz; kampanya süresinde ki yoğun çaba ve uğraşılarıyla, kendilerine verilen veya bizzat aldıkları görevlerin üstesinden gelerek, kitlelerdeki bu potansiyeli Parti örgütlerine dönüştürmede üstün başarı gösteren bütün Türkiye İşçi Partili arkadaşları kutlamayı mutlu bir görev bilir.

Örgütlenme ve kurulu örgütlerin, bölgelerindeki sosyalist potansiyeli maddi bir güç haline dönüştürme çalışmaları aynı merkezi plan çerçevesinde aralıksız sürdürülecektir.

BÖLGE TEMSİLCİLER TOPLANTILARI

İl temsilcileri toplantısını izleyen günler içinde İstanbul, İzmir, Adana ve Ankara olmak üzere dört bölgedeki parti lokallerinde Bölge Temsilciler Toplantıları yapılması kararlaştırılmış bulunmaktadır. Bu toplantılarda özellikle yeni kurulmuş il ve ilçelerimizin daha önce kurulmuş örgütlerle uyumluluğunu sağlıyacak biçimde kısa sürede geliştirilmesi ve işlerliğinin arttırılması yol ve olanakları görüşülecektir.

KONGRE DÖNEMİ

Merkez Yönetim Kurulu'nun aldığı karar uyarınca Ekim ayı sonlarında Parti'nin ilçe ve il kongreleri başlayacaktır. Aynı karara göre, 1977 yılının ilk ayı içinde yerel kongreler tamamlanmış olarak, daha sonra Türkiye İşçi Partisi'nin Büyük Kongre'si yapılacaktır. Kesin kongre dönemi ve yerel kongre tarihleri merkezi olarak planlanmakta olup genelge ile Örgüt'e ayrıca duyurulacaktır.

9 EYLÜL İZMİR YÜRÜYÜŞÜ :
BAĞIMSIZ TÜRKİYE

9 Eylül emperyalist güçlerin bağımsızlık mücadelesi veren halkımız tarafından Anadolu'dan çıkarıldığı günün tarihidir. Her yıl bu gün İzmir'liler tarafından İzmir'in de kurtuluşu olarak geniş bir kitle önünde coşku ile kutlanılır. Gün boyu yapılan çeşitli törenlerden sonra geleneksel bir yürüyüş kolu düzenlenir. Bu yürüyüşe İzmir ve çevresinden çok sayıda kuruluş, devlet kurumları, dernekler, siyasi partiler katılır. Yürüyüşe katılanlar kendi pankartlarını taşır, oluşturdukları tabloları sergilerler. Geçen yıl olduğu gibi bu yıl da Partimiz İzmir il örgütü bu geleneksel yürüyüşe çevre ilçe örgütlerinden gelen partililer ve aileleri ile birlikte kalabalık bir topluluk oluşturarak katıldı.

Geçen yıl aynı yürüyüşe katılan topluluk ile bu yılki karşılaştırıldığında aradaki büyük fark bir yıl içinde partinin katettiği büyük yolu, 14 km. uzunluğundaki güzergahın iki yanındaki binlerce izleyiciye vurguladı.

Yürüyüşe katılan hemen her arkadaş ya bir flama ya bir bayrak yada bir pankart taşıdı. Pankartların üzerinde 141 ve 142. maddeleri D.G.M.'yi, M.C.'yi, Ege bölgesinde olası olabilecek herhangi bir savaşı, faşizmi protesto eden yazılar, parti sloganları, bayraklarda parti amblemleri vardı. Pankartların bir kısmı parti afişlerinden oluşmuştu.

Özellikle günümüzde savaş kışkırtmacılığı konusunda birbirleri ile yarışan M.C. partilerine Hora - Çandarlı karşılaştırması kahramanlık söylevleri ile C.H.P. de katılırken Türkiye İşçi Partili arkadaşların yürüyüşte taşıdıkları «Savaşa Hayır» Afişlerinden oluşan pankartlar hem 1 Eylülde başlayan barış'a ilişkin çalışmaları Türkiye güncelinde somutlamak açısından, hem de bir hafta önce yapılan afişleme çalışması ile bütünlük oluşturması bakımından dikkat çekti.

Yürüyüşe katılan arkadaşların disiplini, yürüyüş kolunun örgütlenme biçimi T.İ.P.'lilerin diğer örgütlerden disiplin açısından olan farkını vurgularken herhangi bir kışkırtmaya meydan vermeden de yürüyüşün amacına ulaşarak sağlıklı bir biçimde sona ermesini sağladı.

MERKEZ ÖRGÜT BÜROSU GENİŞLETİLMİŞ TOPLANTISI

Bilindiği üzere Partimiz, yaz ayları örgütlenme kampanyasıyla büyük bir atılım ve açılımı gerçekleştirdi. Bu kampanya, aynı zamanda partili arkadaşların kırsal kesimle ve ülkenin, Partimizin şimdiye kadar doğrudan bağlantı kuramadığı birçok bölgesi ile ve o bölgelerin işçi, emekçi ve aydınlarıyla yüzyüze temas etmelerine olanak verdi. Böylece Parti'nin bundan sonraki çalışmalarında yararlı olacağı kuşkusuz zengin deney ve izlenimler elde edilmesine de yol açtı.

Merkez Yönetim Kurulu toplantısından sonra, örgütlenme çalışmalarında birinci derecede görev ve sorumluluk yüklenen arkadaşlarımızın kendi çalışma yörelerindeki izlenimlerini ilk elden aktarabilmelerini sağlamak, karşılıklı görüşmelerle genel olanla özel olanı ayırdedebilmek, böylece genel bir değerlendirmeyi olanaklı kılmak amacıyla, Merkez Örgüt Bürosu üyesi arkadaşlarımız, yaz ayları örgütlenme çalışmalarına katılmış partililerin büyükçe bir bölüğü ile birlikte Büro'nun genişletilmiş toplantısını yaptılar. Merkez Eğitim, Bilim ve Araştırma Bürosu üyeleri de bu toplantıya izleyici olarak katıldılar.

Toplantıda eski dönem Türkiye İşçi Partililerin tavır ve tutumları ile birlikte diğer sol parti ve fraksiyonların, burjuva partilerinin, mahalli dernekler ve kitle örgütleri üye ve yöneticilerinin o yöredeki konum ve tutumları, Parti'ye ve özellikle örgütlenme çalışmalarımıza karşı tavırları görüşüldü. Resmi makamların muhtelif baskı ve yıldırma girişimleri, çıkartılan zorluklar sergilendi. Kısa sürede kazanılan üstün başarının nedenleri üzerinde duruldu.

Değişik yörelerde görevli arkadaşlarımızın hepsinin görüş birliğiyle ortaya koydukları husus, işçi kümelenmelerinin bulunduğu ve ya eski dönem partilileri ve sağlıklı unsurlarıyla temas kurulabilen her yörede örgütlenme çalışmalarının büyük hızla ilerlediği ve bu temas kurulmasa ve böyle arkadaşlar bulunmasa bile geçmiş dönem Türkiye İşçi Partisi hareketinin halk kitlelerinde kazandığı büyük saygınlığın kampanyanın kısa sürede başarıya ulaşmasında birinci derecede rol oynadığı idi.

Örgütlenme çalışmalarında görev almış olup ta toplantıya katılamıyan arkadaşlarımız ise aynı konuları içeren raporlarını yazılı olarak iletmektedirler. Şimdiye kadar Genel Merkez'e ulaşmış bulunan bu raporların incelenmesi de aynı görüşü doğrulamaktadır.

SENDİKALAR SEKSİYONU GENİŞLETİLMİŞ TOPLANTISI

Merkez Yönetim Kurulu toplantısından bir gün önce 3 Eylül Cuma günü Genel Merkez'de Merkez Kitle Örgütleri Bürosu Sendikalar Seksiyonu genişletilmiş toplantısı yapıldı. Genel Sekreter Sargın'ın başkanlığında seksiyon üyeleri ve sendika üst yönetimlerinde görevli partili arkadaşlarımız biraraya geldiler. Herşeyden önce sendikal hareketteki son gelişmeler hakkında gerek Parti merkez yönetimine bilgi vermek, gerekse muhtelif sendika yöneticisi arkadaşlarımızı diğer işkollarında olup bitenlerden bilgili kılmak ve aralarında haber ve bilgi alışverişini sağlamak amacıyla düzenlenmekte olan bu toplantıların sonuncusunda, arkadaşlarımız sermaye sınıfının, sendikalar ve genellikle işçi sınıfının kazanımlarını geriletmek yolundaki yeni çabaları ve muhtelif sendikalarda yönetimlerin daha sağa kaymasını sağlayacak biçimde kendilerine karşı yöneltilen olumsuz girişimleri ve fiili saldırıları dile getirdiler. Dışta ve içte kendini gösteren ve nesnel olarak aynı doğrultuda birleşen bu iki taraflı girişimlerin ayrıntıları gözden geçirildi ve tabanın bu girişimlerin karşısında yer aldığı bir kez daha somut örneklerle sergilendi. Büyük işçi kitlesinin özlem ve istemlerine ters doğrultudaki bu girişimleri sonuçsuz bırakmak üzere ileri sürülen öneriler parti üst yönetiminin dikkatine sunuldu.

çalışma ekipleri, parti yapısının temel taşlarıdır.

BAŞARI TÜRKİYE İŞÇİ PARTİSİ HAREKETİNİNDİR

Nihat SARGIN

Olay Ege'nin bir kasabasında geçer. Örgütlenme kampanyası dolayısıyla yerel parti örgütünü kurmak üzere ilçede bulunan arkadaşlar kurucu kurul listesini hazırlamışlardır. Kurul'da görev alacak yeni üyeler, giriş belgelerini doldurduktan sonra sade bir törenle kutlanmakta, elleri sıkılıp «aramıza hoş geldiniz» denerek, başarı dilekleri sunulmaktadır. Kurucu ilçe yönetim kurulunda görev alacak bir yeni üyenin de giriş belgesine imzasını atmasından sonra aynı seremoni yinelenir; kampanya görevlisi genç arkadaşımız yeni üyenin elini sıkar ve aramıza hoş geldiniz derken, yeni üye, arkadaşımızın elini bırakmaz ve gözlerinin içine bakarak sorar: «Siz ne zamandanberi Parti'ye kayıtlısınız?» Genç arkadaşımız övünçle yanıtlar: «Bir yıldanberi». O zaman yeni üye gülümser ve ekler: «Ben ise 1962'den beri Türkiye İşçi Partisi'nin üyesiydim; asıl siz aramıza hoş geldiniz.»

Tipik bir örnek olarak seçtiğimiz bu olay ne tektir, ne de yalnızca Ege bölgesine özgü. Örneğin Trakya'da örgütlenme çalışmalarına katılan bir arkadaşımız da, eski dönemde aynı partide birlikte çalıştığımız arkadaşları arayıp bulduğu zaman söylediği ilk sözün, «Parti kuruldu; sizden görev bekliyor» olduğunu ve çok kez konuşmasının «biz de zaten sizleri bekliyorduk; başka gelenler de oldu ama aldırış etmedik; şimdi hemen arkadaşları bulalım ve kuruluşu gerçekleştirelim» biçiminde yanıtlandığını, eski arkadaşları bulabildiğimiz yörelerde örgütü oluşturmanın çok daha kolay ve hızlı geliştiğini belirtiyordu.

Gerçi olağanüstü dönemin olağanüstü koşullarında Türkiye İşçi Partisi kapatılmış bulunuyordu. Ancak kendi özgür iradesiyle Parti'den ayrılmamış olan ve kendi istekleriyle Parti'yi kapatma kararı vermemiş bulunan üyelerin çoğunluğu kendilerini hareketin bir parçası olarak partili saymaya devam ettiler. Aralarında yılgınlığa uğrayan da oldu, baskıların her çeşidine göğüs germesine rağmen hiçbir iş bulma ve evini geçindirme olanağı kalmadığı için göçenler de. Bir bölüğü ise politik yaşamlarına, o gün için kendilerine en yakın gördükleri mevcut bir partide, C.H.P. de devam ettiler. Bunu halâ sürdürenler ve sürdürecek olanlar da var elbet. Ama çoğu asıl yerlerine geri dönüyorlar veya dönme hazırlığı içindeler. Ne olursa olsun, geçmiş dönem Türkiye İşçi Partisi her kasaba, her köyde, hemen her işyerinde resmen kayıtlı olsun olmasın, kendini partili bilen, her seçimde Parti'yi destekleyip oy veren yüzbinleri miras bıraktı geriye. Kitleler içinde kazandığı saygınlığı miras bıraktı geriye. Kendisini destekleyen kitlelerle birlikte gelişip serpilen, sosyalist doğrultuda adım adım kendini geliştiren ve sonunda 4. Büyük Kongre ile noktasını koyan on yıllık Türkiye İşçi Partisi hareketini miras bıraktı geriye. Örgütlenme kampanyasında, karşılaşılan çeşitli baskılara ve çıkarılan çeşitli zorluklara rağmen, öngörülen hedeflere planlanandan da önce ulaşılmasının nedenini her şeyden önce bu olguda aramak gerek. Hattâ örgütlenme kampanyasını finanse etmek üzere yürütülen ve örgütlenme çalışmaları için gerekli maddi kaynağı oluşturmada ilk planda gelen bağış kampanyamızın başarıya ulaşmasında, Partimize ve partililere duyulan güvenle birlikte ve bu güvene erişmemizde katkısı olarak da bu olguyu sayabiliriz.

Kuşkusuz bu sayılanlar madalyonun yalnızca bir yanı. Diğeri ise bağış ve örgütlenme kampanyasında görev alan bütün Örgüt'ün ve onu oluşturan partililerin maddi manevi varını yoğunu ortaya koyarak, canlarını dişlerine takarak gösterdikleri insanüstü çalışmadır. Merkez Örgüt Bürosu üyesi bir arkadaşımız, kampanya için kendilerine bırakılan bir özel arabayla ve şoförlüğü de üstlenen genç bir arkadaşımızla birlikte iki ay içinde 25 bin kilometreden fazla yol yaptıklarını söylüyordu. Dile kolay. İki üç ilin sınırları içinde kentten kasabaya, kasabadan köye dünya çevresinin yarısından çoğunu geçmişler. Bu, yalnızca yol. Yaptıkları temasların, konuşmaların hesabı ise belirsiz. Kampanya ilerledikçe bütün yerel örgütler, adım adım gelişen ve kızışan gönendirici bir yarış havasına girdiler. Kendilerine verilen görevi kim daha önce tamamlıyacak, «tekmil» haberini kim daha önce Genel Merkez'e ulaştıracak diye. Sonunda, öngörülen hedeflere planlanandan da önce varıldı. Bu arada planda hesaba katılmamış olan yerel örgütler de kuruldu. Ve, Merkez Yönetim Kurulu'nun kutlamasına tam anlamıyla hak kazanıldı.

Kampanya çalışmaları ayrıca bir gerçeği daha, açık ve seçik olarak ortaya koydu. İşçi sınıfımız partisine sahip çıkıyordu. Kampanya, Türkiye'nin daha önce örgütlenilmiş bulunan sanayi bölgelerinin hemen yanıbaşındaki yöreleri kapsamaktaydı; buralarda da yer yer az ve dağınık da olsa, çapları küçük de olsa fabrikalar oluşmakta ve işçi kümelenmelerine yol açılmaktaydı. Kampanya boyunca kıvançla görüldü ki, çevrelerinde sendikal çalışmaları yürüten, iş yeri temsilcisi olan, işçi sınıfımızın yerel liderleri durumundaki kardeşlerimiz parti çalışmasına da hazırdırlar ve kurucu kurullarda istekle görev almaktadırlar. Dokumadan tuğlaya, kâğıttan kömüre kadar değişik iş kolları için durum farklı değildi. Bazı ilçelerde kurucu kurulları bütünüyle işçi arkadaşlarımız oluşturdu ve yöredeki diğer bir fabrika ile süre darlığı yüzünden temas sağlanamadığı için o fabrikadan kimse Kurul'a giremedi diye, görevli arkadaşlarımız serzenişlere de hedef oldular.

Kampanya süresinde kurulan yeni örgütlerde görev almış bulunan kurucu arkadaşlarımızın giriş belgelerinin dörtte üçü bugün Genel Merkez'e ulaşmış bulunuyor. Bu belgeler üzerinde yapılan ilk sayısal inceleme, biraz önce belirtilen olguyu istatistik olarak kanıtlamakta. Doğrusu, merkez yöneticileri olarak, bazı gözlemlerimize rağmen ve bu gözlemleri aşırı iyimser bularak, sonucun böyle çıkacağını pek tahmin edememiştik. Kırsal kesimdeki örgütlenmemizin ve kazanacağımız birçok yeni üyenin, Parti'nin üye bileşiminde işçi yüzdesini olumsuz yönde etkileyebileceği endişesiyle sanayi bölgelerindeki illerimizin, işçi kitleleri arasında yeni yandaşlar ve giderek üyeler kazanmalarının ne kadar büyük önem taşıdığı bir kez daha vurgulanarak belirtilmiş ve kampanya boyunca bu yolda özel çalışmalar yapılması istenmişti. Oysa yedi yüze yakın yeni yerel yöneticimizin giriş belgelerinin incelenmesinden çıkan sonuç şöyle: İşçi: % 40, esnaf - zanaatkar: % 20, köylü: % 24, teknik eleman, avukat, öğrenci v.b.: % 15, diğerleri % 1. Bu ilk [illegible] olanağı bulunamadığından, yüzdelerin hesaplanmasında tarım işçileri de köylüler arasında sayılmış bulunuyor. Eğer tarım proleteryası da ayırılıp işçiler arasına katılabilseydi, herhalde işçi yüzdesi 40 sayısını da çok aşacak, yarıya yaklaşacaktı.

Partimizin birinci yıldönümü sırasında yapılan ve Çark Başak'ın 1 Mayıs tarihli 6. sayısında yayınlanan yüzdeleri anımsayalım bir. Yerel örgüt yöneticilerinin mesleklerine göre durumları şöyle idi: İşçi: % 49, esnaf - zanaatkar - köylü (köylüler ayrıca yüzde çıkarılmasına olanak vermeyecek kadar sayıca azdı): % 25, teknik eleman, avukat, öğrenci v.b.: % 27. İlçe merkezi olan kasabaların sosyal yapısı ve yöneticilerin çoğunun kasabada oturanlar arasından seçilmesinin teknik bir zorunluluk olması gibi nedenler de göz önünde tutulursa aradaki fark hayli azalmaktadır. Kırsal kesimde örgütlenmenin sonucu olarak ortaya çıkan yerel örgüt yöneticileri üye bileşimi böylece yukardaki görüşleri doğrulamakta, Partimiz için de gerçekten yüz ağartıcı olmaktadır. Eskiden kurulmuş örgütlerin yöneticileriyle birlikte ele alındığı, hele bugün sayıları binlerle ifade edilen toplam üye ve aday üyelerimizin bileşim yüzdesi çıkarıldığı takdirde, bu bileşim içinde işçi arkadaşlarımızın diğer kesimlere göre ezici üstünlüğü çok açık olarak görülebilecektir.

Yaz ayları örgütlenme kampanyamızın ikincil bir sonucu da şu oldu. Parti, eskidenberi bilinen arkadaşların yanısıra örgütleyici yetenekleri ön plana çıkan veya bu niteliklerini geliştirme olanağına kavuşan birçok yeni genç partili kazandı. Çalışmaları sırasında işçi ve emekçi halk kitleleriyle yüzyüze konuşup söyleşmeleri, büyük kentlerin dışındaki Türkiye'nin yalın gerçeğiyle belki de ilk yakın temasları onları da eğitti. Daha iyi birer partili olma yolunda kısa sürede uzun mesafe aldılar. Doğrudan hedef alınmadığı için ikincil denen bu sonuç, aslında Parti'nin bundan sonraki çalışmaları için ayrı bir önem ve değer taşıyor. Kampanyanın kazanımlarını bir kat daha arttırıyor.

Bugün ülke nüfusunun üçte ikisinin yaşadığı 32 il çevresinde iki yüzü aşkın yerel örgüte sahip, genel seçimler için yasal olarak konmuş bulunan örgütlenme düzeyini daha 31 Ağustosta fazlasıyla aşmış ve bulunduğumuz ay içinde bunlara yenilerinin katılacağı aşamaya ulaşmış bir partiyiz. Vardığımız aşama hepimizi haklı olarak gönendiriyor, bundan kıvanç duyuyoruz; ama bunun görev ve sorumluluklarımızı daha arttırdığının bilincindeyiz. Öncelikle, bu yeni örgütlerimizi daha önce kurulmuş olanlarla aynı düzeyde uyum içinde çalışma olanağına kavuşturmak, bu örgütlerin de kısa sürede diğerlerinin çalışma ekipleri, eğitim seminerleri v.b. konularındaki işlerlik düzeyine kavuşturulması gerekiyor. Bunun için bölge toplantılarından merkezi ve bölgesel seminerlere, örgüt yardımcılarının saptanmasından Genel Merkez görevlisi kadrolarının arttırılmasına kadar bir dizi tedbir gündemimizde. Bir yandan da kongre çalışmaları, bilimsel araştırma ve incelemeler ve daha niceleri. Aşılan her hedef, dönülen her dönemeç önümüze yepyeni ufuklar açıyor ve bununla birlikte yepyeni meseleleri, çözülmesi gereken yepyeni sorunları da karşımıza dikiyor, gündemimize getiriyor. Bütün bunları biliyoruz. Eksik ve yanlışlarımız bile olsa sonunda onları da çözeceğimizi biliyoruz. Çünkü işçi sınıfımızın sosyalist hareketinin sağlıklı gelişme çizgisi içinde ergeç bütün sorunların üstesinden geleceğini biliyoruz.

MÜCADELE SÜRECEKTİR

Türkiye İşçi Partisi Merkez Yönetim Kurulu'nun 4-5 Eylül günleri yaptığı toplantı sonunda güncel yurt ve dünya olaylarına ilişkin olarak aşağıdaki bildiri yayınlanmıştır :

Bugün dünyada, sosyalist sistem, uluslararası işçi sınıfı ve ulusal kurtuluş hareketleri her geçen gün yeni kazanımlar elde etmekte, emperyalist - kapitalist sistemin sömürü ve etki alanı ise giderek daralmaktadır. Bu sürecin bir parçası olarak Güney Afrika'da da halk kitlelerinin emperyalizme ve ırkçı faşist yönetimlere karşı mücadelesi genişlemeye ve yaygınlaşmaya başlamıştır. Bu mücadele, ABD emperyalizmini ırkçı, faşist yönetimleri destekleme konusunda geriletmekte ve durumu kendi açısından kurtaracak yeni yollar aramaya zorlamaktadır. Her yerde anti - emperyalist mücadelelerin sınıfsal karekteri netleşmekte, ulusal kurtuluş hareketleri sosyalist bir eksene oturmaktadır. Orta Doğu'da bu niteliği giderek ağır basan Filistin kurtuluş hareketinin karşısında emperyalist ABD, İsrail ve gerici Arap yönetimleri ile birlikte «ilerici» görünümlü Arap ülkeleri de tedirgin olmaktadır. Gerçekten, bu kurtuluş hareketinin sonunda doğacak, emperyalist - kapitalist ilişkiler ağının dışına çıkmış ve sosyalizmin kuruluşuna yönelmiş bir Lübnan ve Filistin, «ilerici» görünümlü Arap ülkelerinin iç yapısına da yansıyacak ve bugünkü iktidarların tasfiyesine yol açacaktır. Suriye'nin Lübnan'da ABD, İsrail ve Falanjistlerle birlikte, Lübnan ve Filistin halkına karşı cephe almasının altında yatan neden budur, Arap ülkeleri artık ABD aracılığıyla İsrail ile anlaşma yollarını aramaktadırlar.

Dış politikada oldum olası bağımsız ve tutarlı bir çizgi izleyemeyen Türkiye'nin, Lübnan ve Filistin konusundaki suskunluğu da emperyalist - kapitalist ilişkiler ağı içindeki durumundan ileri gelmektedir. Türkiye'nin bu tavrı, dış politikada onu kaçınılmaz bir yalnızlığa sürüklemektedir. Colombo'daki Bağlantısız Ülkeler Konferansı'nda olduğu gibi, Birleşmiş Milletler Güvenlik Konseyi'nde de Kıbrıs ve Ege konusundaki kendi tezlerine destek bulamamaktadır.

MC iktidarı bu konuları bir dış politika sorunu olmaktan çok, iç politikada bir oy toplama aracı olarak görmektedir. Sürdürülen savaş kışkırtıcılığı, Çandarlı - Hora karşılaştırmaları, oniki ada ve Kıbrıs üzerinde ileri sürülen iddialar, fetih edebiyatı yarışı bunun açık göstergeleridir. CHP bu konuda MC ile uyum ve yarış halindedir. Öte yandan Karamanlis Hükümeti de aynı politikayı izlemekte, oniki adalara silah ve asker yığarak kendi ülkesinde savaş kışkırtıcılığını körüklemektedir.

Oysa savaş Türkiye ve Yunanistan halklarının özlemi ve istemi değildir. Ege'de savaş kışkırtıcılığı sona ermeli, soruna barışçı çözümler önerilmelidir. Türkiye'nin «Misak-ı Milli» dışında toprak iddiası olmamalıdır. Yunanistan ise antlaşmalar uyarınca oniki adaları silah ve askerden arındırmalıdır. Ege sorunu, sadece teknik bir sorun değil, politik bir sorundur. Öncelikle politik alanda görüşme konusu yapılmalıdır. Taraflar, savaş kışkırtıcılığı ve savaş yoluyla değil, barışçı yollarla ve karşılıklı çıkarları gözeten bir çözüm bulmalıdırlar.

Ege sorunu üzerine oy hesapları peşinde olan MC iktidarının son yılında iç çelişkileri de ön plana çıkmaktadır. Seçimlerin yaklaşmakta oluşu, ülkenin içinde bulunduğu ekonomik durum, burjuvazinin istemleri, işçi sınıfının devrimci hareketinin gelişmesi MC partilerini zorlamaktadır. Devlet Güvenlik Mahkemeleri'nden Devlet kadrolarının kendi partizanları ile doldurulmasına, işçiler arasında ayrı ve özel örgütlenme istemlerine kadar değişik alanlardaki çelişkiler su yüzüne çıkmaktadır. MC ortaklarından her birinin kendi güdümünde yeni yeni gerici sendikalar kurma girişimleri karşısında, bugüne kadar izlediği işçi sınıfının çıkarlarına aykırı politikası ile bunlara zemin hazırlayan Türk - İş AP'nin yanında saf tutmaktadır. Diğer yandan, MC partileri, öncelikle işçi sınıfını hedef aldığı açık olan yeni DGM yasa tekliflerini geçirebilmek için Meclisleri olağanüstü toplantıya çağırırken, buna ortam hazırlamak üzere dil ve mezhep ayırımları, ırkçı - şoven kışkırtmalar körüklenerek Elazığ olayları oluşturulmakta, öğrencilere karşı yeni saldırılar sahneye konmaktadır.

Süregelmekte olan faşist baskı ve terör, işçi sınıfı dışındaki diğer emekçi sınıf ve tabakalar üzerinde de yoğunlaşarak devam etmektedir. İşverenler, ötedenberi ileri sürdükleri, işçilerin demokratik haklarını kısıtlama ve işçi ücretlerini dondurma, ekonomik ve sosyal kazanımlarını geriletme yolundaki istemlerini gerçekleştirmek için işçi sınıfına karşı açıktan savaş açmış bulunmaktadırlar. Burjuvazi ve onun politik temsilcisi MC partileri yeni yasa tasarıları ile toplu iş sözleşmesi ve grev uygulamalarını kısıtlamak ve bunu sağlayacak ortamı hazırlamak çabasındadırlar. Bunun bir parçası olarak DİSK'e karşı da yeni tehditler yöneltilmektedir. CHP yanlısı sendikalar ise, bütün bu olup bitenler karşısında uzlaşma çizgisinden ayrılmamaktadırlar.

İşçi sınıfımız ve devrimci örgütleri bütün bu girişimlere karşı ekonomik - demokratik mücadeleyi ödünsüz sürdürmenin bilincindedirler. Burjuvazinin, bu açıktan savaşı, işçi sınıfımızın geniş kitlesinin eylem birliğinin nesnel koşullarını oluşturmaktadır. Sosyalistler, isçi sınıfının birliği yolunda atılacak her adımı olumlu karşılar, en geniş birliğin sağlanması için mücadeleyi görev bilirler. Ancak eylem birliği adına işçi sınıfı hareketinin hedefinden saptırılmasını önlemek de bir görevdir. Bu ise, işçi sınıfı mücadelesini geriletici değil, daha ileri götürücü ilkeler etrafında birleşmeyi gerektirir. İşçi sınıfının eylem birliği, ilkeli birlik olmak zorundadır.

İşçi sınıfının politik örgütü olarak Türkiye İşçi Partisi, burjuvazinin işçi ve emekçi sınıflara yönelik ekonomik, politik bütün alanlarındaki her türlü anti - demokratik baskılarına, faşizan uygulama ve girişimlerine, sömürüye ve emperyalizme karşı mücadelesini, örgütlenmesini yurt çapında geliştirmiş olmaktan da aldığı büyük güçle yılmadan sürdürecektir.

BURJUVAZİNİN ANTİ DEMOKRATİK GİRİŞİMLERİ GERİ PÜSKÜRTÜLECEKTİR

Türkiye İşçi Partisi Genel Merkezi'nden D.G.M. Yasasının çıkartılması girişimleri ile ilgili olarak 13 Eylül de aşağıdaki açıklama yapılmıştır.

D.G.M. Yasasının görüşülmesi için Meclisler yarın olağanüstü olarak toplanıyor. Çoğunluk sağlanabilecek mi, sağlanırsa DGM Yasası meclislerden geçirilebilecek mi henüz belli değil. Bunlar belli değil ama belli olan bir şey var: MC ve onun başı Demirel anti-demokratik niyetlerini pervasızca ilan ediyor, bu yolda baskı ve tertiplere girişiliyor. İşçi sınıfının ekonomik ve politik hareketi, tüm demokratik hak ve özgürlükler DGM'ler ile baskı altına alınmak isteniyor. MC ve Demirel bu anti-demokratik niyet ve girişimlerini kendince bazı gerekçelere bağlamak istiyor.

Demirel DGM'nin Anayasa emri olduğunu, Anayasada yer aldığını ve bu yüzden çıkartılmasının zorunlu olduğunu ileri sürmektedir.

Devlet Güvenlik Mahkemeleri ile ilgili hüküm, Anayasa'ya hakimlerin bağımsızlığı, mahkemelerin tarafsızlığı gibi genel hukuk ilkelerini de kenara atarak olağanüstü bir dönemde, 1971'in baskı rejiminde getirilmiştir. Üstelik halk oyu ile kabul edilmiş Anayasa'ya zorla getirilen bu hükmün Anayasa Mahkemesinin incelemesi dışında kalabilmesi için olağanüstü dönemin şartlarından istifade edilerek, Anayasada daha önceden yapılan değişiklikle Anayasa Mahkemesinin de yetkileri kısıtlanmıştı. Demirel sanki kendisi de bu olağanüstü dönemin içinde yokmuş, habersizmiş gibi şimdi olağanüstü dönemin olağanüstü ve anti-demokratik isteğini «Bu bir Anayasa emridir, yerine getirilmesi gerekir» diye savunuyor.

Demirel'in bir diğer iddiası ise DGM'nin İş Mahkemesi, Ticaret Mahkemesi gibi bir ihtisas mahkemesi olduğudur. Devlet Güvenlik Mahkemesi Demirel'in iddia ettiği gibi bir ihtisas mahkemesi değil bir özel baskı aracıdır. En basit mantıkla bu mahkeme İş Mahkemesi, Ticaret Mahkemesi gibi bir ihtisas mahkemesi olsa MC partilerinin kendi içlerinde 163. madde bu mahkemenin görev alanına girsin mi girmesin mi tartışmalarını yapmalarına bile gerek kalmazdı.

Egemen güçlerin olağanüstü baskı döneminin şartlarından yararlanarak Anayasa'ya dahil ettirdikleri anti-demokratik, hukuk dışı bu baskı aracının çalıştırılmak istenmesi Türkiye'de zaten kısıtlı olan demokrasinin geleceği için ciddi bir tehlikedir.

Bu böyle iken, CHP de burjuvaziyi kollamak hesapları içinde DGM'ye karşı açıkça tavır almamakta ve Genel Sekreterinin ağzından «seyirci» kalacaklarını açıklamaktadır.

Ama unutulmasın ki; İşçi sınıfı, emekçi kitleler, tüm demokratik güçler bu tehlikenin bilincindedirler ve olup bitenleri dikkatle izlemektedirler. Burjuvazinin ve onun iktidarı MC'nin her türlü anti-demokratik girişimleri başta işçi sınıfı olmak üzere tüm demokratik güçlerce geri püskürtülecektir.

GÖÇMEN

Günümüzde Avrupa'nın emperyalist - kapitalist ülkelerinde on milyondan fazla yabancı işçi çalışmaktadır. 10 milyon işçinin 1 - 2 milyonu İtalyan, 900 bini Yugoslav, 800 binden fazlası Türk, 700 bini İspanyol, 550 bini Portekiz'li, 300 bini Yunanlı ve 700 bin kadarı kuzey Afrika'lıdır. İşgücü herhangi bir madde gibi alınıp satılmaktadır. Türkiye bu ticarette satan ülkelerden biri durumundadır.

Göç Avrupa'nın ilk karşılaştığı bir şey değildir. Ancak göçler, kapitalizmle yeni bir şekle bürünmüştür. Hızla gelişen sanayi ülkeleri, büyük ölçekli sanayileri ve makinalaşmalarıyla içte ücretleri dünya ortalamasının üstüne çıkararak geri ülkelerin işçilerini yerlerinden ederek kendisine çekmektedir. Kapitalizm dünyanın dört bir yanındaki işçileri kendi yörüngesine çekmekte ve bunun sonucu olarak göçmen işçiler güçlü ve bir bütün olan uluslararası kapitalist sınıfla karşı karşıya gelmektedirler.

Avrupa doğudan batıya doğru uzanan bir «sosyal ekvator» tarafından ikiye ayrılmıştır. Kuzeyinde sanayileşmiş ve ucuz iş gücüne ihtiyacı olan ülkeler güneyinde ise tarımsal ve sanayi - tarımsal olup ulusal veya bölgesel düzeyde işsizliğin bulunduğu ülkeler. Avrupa'ya işçi göçünün en önemli nedeni kapitalizmin ekonomik yasaları ve geri ülkelerdeki dayanılamıyacak kadar kötü yaşama şartlarıdır. Bugün kendi ülkesinde yaşamlarını sürdürebilecek düzeyde ücreti alamayan veya çalıştıkları işlerden aldıkları ücretin yetersizliği nedeniyle milyonlarca işçi Avrupa'nın kapitalist ülkelerine özellikle kuzeyindeki ülkelere göç etmektedir. Yoksulluk nedeniyle topraklarını terkeden göçmen işçiler yüz kızartıcı bir biçimde kapitalistlerce sömürülmekte ve bunlara «göçmen işçiler» tabirinin yanısıra «modern köleler» de denilmektedir.

Dış ülkeye göç aslında genellikle işçinin önce köyden şehire yani tarımsal bölgelerden sanayi bölgelerine göçüyle başlar. Bugün özellikle Türkiye hızlı bir nüfus artışıyla karşı karşıyadır. Bir yandan artan nüfusa tarımsal alanların yetmemesi, diğer yandan toprakların belli ellerde toplanarak tekelleşmesi, yani tarımda mülksüzleşme, toprakta çalışanların hızla gelişen sanayi bölgelerine, şehirlere göç etmesi sonucunu doğurmaktadır. Bu sanayi bölgelerine göç istenileni vermemekte, ya iş bulamamakta ya da çok düşük ücretlerle iş bulmaktadırlar. Bu durum dış ülkelere göçmen işçi olarak gitme eğilimini yaratmaktadır.

Sermayenin boyunduruğundan kurtulmanın tek çaresi sınıf mücadelesinin gelişmesidir. Bu mücadelede kapitalizm dünyanın her tarafında çalışan kitleleri çekiyor, eski düzenin adet ve göreneklerini, ilişkilerini kırıyor, önyargıları kaldırıyor ve bütün bu yarı feodal ülkelerin işçilerini enternasyonal proletarya ordusunun saflarına katıyor.

Son yıllarda Avrupa'ya işçi göçü önemli oranlarda artış göstermiştir. 1960 - 1970 döneminde yıllık göç İtalya'dan 50.000 - 140.000, İspanya'dan 50.000 - 160.000, Yunanistan'dan 10.000 - 50.000 dolaylarındaydı. 1960'ların ikinci yarısından itibaren Türkiye ucuz işgücünün en önemli kaynağı oldu. Sonuç olarak işçi göçünün 28 - 30 milyon işçiyi kapsadığı söylenmektedir. Aşağıdaki tablodan da (1973 rakamları) görüldüğü gibi, bu gönüllü aynı zamanda zorunlu yerleşmenin sonucu Avrupa'nın sanayileşmiş ülkelerinde milyonlarca geçici yabancı işçi çalışmaya başladı.

Ü L K E	Çalışan Yabancı İşçi Sayısı	Toplam İşçi Sayısına Oranı (% olarak)
İsviçre	861.000	30.2
Federal Almanya	2.500.000	9.4
Fransa	1.930.000	9.0
Avusturya	236.000	7.9
İngiltere	1.835.000	7.3
Belçika	265.000	6.8
İsveç	220.000	5.7
Hollanda	160.000	3.4

1973 de önceki yılın 1 milyonu ile birlikte 9 milyon göçmen işçi çalışmaktaydı Avrupa'da. Dokuz milyonun 1.5 milyonu Avrupa dışı ülkelerden, 500 bini Kuzey Afrika'dan ve gerisi de güney ve güney doğu Avrupa'dan gelmektedir. Bu işçilerin 2/3 si önceden köylü veya zanaatkar olan vasıfsız işçilerdir. Bugün ortak pazar ülkelerinde her 16 işçiden biri göçmendir. Bazı ülkelerde bu oran daha da fazladır. Örneğin İsviçre'de toplam işgücünün % 30.2 sini göçmen işçiler oluşturmaktadır.

Türkiye de Avrupa'ya işçi göndermeye 1960'lardan itibaren başladı. Birinci Beş Yıllık Kalkınma planında Türk ekonomisinin karşılaştığı işsizlik sorununa yardımcı bir çözüm yolu olarak Batı Avrupa ülkelerine işgücü ihracı öngörülmüştür. Böylece 1950'larda kişisel olarak başlayan Avrupa'ya gitme hareketi, 1962'lerde bir hükümet politikası olarak kabul edildi ve 30 Ekim 1961'de Federal Almanya ve sonraki yıllarda Avusturya, Belçika, Hollanda ve Fransa ile işgücü anlaşmaları yapıldı. Yabancı ülkelere çalışmaya giden işçilerin sayısı bu tarihten sonra hızla artarak bugün 800 binin üzerine çıkmıştır.

Türkiye için göçün yapıldığı en önemli ülke Federal Almanya'dır. Türk işçileri, Türkiye'de geçimlerini sağlayabilecek düzeydeki ücreti bulamadığından, birkaç senenin sonunda dönmek üzere Almanya'ya gitmektedir. Nedenlerden bir diğeri de ülkemizdeki işsizlik sorunudur. 1972'de 1 milyon 580 bin olan açık işsiz sayısı, 1975'de 2,5 milyonu geçmiştir. 1976 başlarında, resmi kaynaklara göre batı Almanya'da 553.000, Fransa'da 55 bin, Avusturya'da 36 bin, Hollanda'da 24 bin ve Belçika'da 15 bin dolayında Türk işçisi bulunmaktadır. Bazı sanayi dallarında Alman işçileri azınlıkta kalmaktadır. Almanya'da göçmen işçilerin çoğunun kapıcı veya çöpçü olarak istihdam edildiği sanılmaktaysa da bunların sayısı 5 bini geçmemektedir, zaten bu sahada istihdam olanağı da bu sayı civarındadır. Oysa yapım sanayiinde çalışan işçiler 1 milyondan az değildir. Metal sanayinin % 15'ini ve yapım sanayinin % 22'sini yabancı işçiler oluşturmaktadır. Türk işçilerinin ise % 40.7'si metal, % 11.9'u maden ve % 18.8'i inşaat dalında çalışmaktadır.

GÖÇMEN İŞÇİLERİN SORUNLARI :

Batı Almanya'da göçmen işçinin hayatı iki belgeye dayanmaktadır. Yetkili dairelerce verilen yıllık çalışma izni ve polis tarafından yıllık olarak verilen oturma izni. Bu iki izin belgesi göçmen işçileri, keyfi verilmesi nedeniyle tehdit etmektedir. Örneğin işsiz kalan bir işçi bir süre sonra gayri resmi işçi veya turist durumuna düşmektedir. Oturma izni de hem çok zor verilmekte hem de en hafif sebeplerle geri alınmaktadır. Ayrıca çalışma izni olmayan işçiye oturma izni de verilmemektedir.

Göçmen işçilerin pek çoğu 1 - 2 sene çalışıp, para biriktirdikten sonra ülkelerine dönmeyi düşünmüşlerdir. Fakat olaylar tam tersi gelişmiş, yıllar uygun iş aramakla veya gerekli bilgi ve hüneri edinmek için geçmiş, ayrıca geride bırakılan ailenin desteklenmesi gereği nedeniyle para biriktirilememiştir.

İşçilerin çoğu 10 - 14 seneliktir. İstatistikler sadece % 46'sının beş yıldan az kaldığını göstermektedir. Şüphesiz eve dönebilmeleri onlara bağlı değildir. Onlar modern kapitalizmin çarklarına kapılmışlardır. Alman resmi makamları göçmen işçilerle Alman işçilerinin eşit haklara sahip olduğunu söylemekteyse de gerçek bundan çok farklıdır. İlk önce polis kurallarına göre göçmen bir işçinin ailesini getirtebilmesi için en az üç yıldır orada çalışıyor olması gerekir. Bu şart sadece olağanüstü hallerde bir yıla indirilmektedir. Yerleştirme kuralları da en az bunun kadar katıdır. Türk ve Yunanlılarla Alman resmi makamlarının yaptığı anlaşmalarda kendisine oturacak yer gösterilemeyen veya sonradan açıkta kalan işçilerin ailelerinin derhal geri gönderileceği belirtilmiştir. Almanya'da çalışan göçmen işçilerin % 72'sinin aileleri var, ancak bunların sadece yarısı aileleriyle oturmaktadır. Pek çoğu ailelerini getirmeye çalışmaktadır. Ancak zorluk bununla bitmemektedir. Polis işçilerin eşlerinin çalışmasını yasaklamış veya özel izne bağlamıştır. Halbuki normal geçimlerini sağlayıp dönüş için gerekli parayı biriktirebilmeleri için ailenin fertlerinden en az ikisinin çalışması gerekmektedir.

Türk işçileri için de durum aynıdır. Resmi kaynaklara göre 550 binden, aslında 800 binden fazla Türk işçisinin çalıştığı Federal Almanya'da yalnız 80 bin kadarının aile fertleriyle birlikte yaşadığı görülmektedir.

İş bulma ve aileleriyle oturmalarında çıkan zorluklara başka zorluklar da eklenmektedir. Oturacak yer sorunu bunların en önemlilerindendir. Alman hükümeti işçi göçünün artması nedeniyle «gecekondu veya sefil mahallelerin türememesi» için konutlar yaptırmıştır. Ancak bu konutlar hem sayıca yetersiz kalmakta hem de acınacak vaziyette bulunmaktadır. İşçilerin çoğu demiryolu çevresindeki

İŞÇİLER

banliyölerde oturmaktadır. Banliyölerdeki evler genellikle göreli olarak kirası daha düşük eski köy evleridir. İşçilerin büyük kısmı fabrikaların misafirhanelerinde, iğreti evlerde, kamplarda kalmaktadır. Alman yasalarına göre işverenin konut sağlaması zorunluğu bulunmakta ancak işverenler yasalara uymamaktadır. Dairelerde oturmak için anlaşmış işçiler ise yabancı işçiler nedeniyle yapılan kira spekülasyonundan dolayı kiralardan yakınmaktadırlar. Çünkü evler göçmen işçilere % 30 daha fazlaya kiraya verilmektedir. Ayrıca anlaşmalı konutlar bir yıllık anlaşmaya göre yapılmakta ve kişi başına aylık kirası da 80 - 100 DM arasında değişmektedir.

Göçmen işçiler ve aileleri dil konusunda da zorluk çekmektedir. Yabancı işçilerin göç yapılan ülkenin dilini bilmemesi, işini kavrama ve ülkeye intibak etmesinde zorluklar ortaya çıkarmaktadır. Almanya'daki Türk işçilerinin % 16'sı hiç dil bilmemekte, % 34'ü orta derecede ve ancak % 7'si iyi derecede dil bilmektedirler. İş yerinde ve kaldıkları yerde kendi milletinden kişilerle birlikte olması dil öğrenmesini yavaşlatmaktadır. Dil öğrenimi için gerekli kurslar bulunmakta ancak bunlar özellikle para biriktirmek için gelmiş bulunan göçmen işçilere pahalı gelmektedir. Dil sorunu işçilerin çocuklarının okuldaki başarısını da etkilemektedir. Dil öğrenebilmeleri için çocuklara sadece bir yıl tanınmaktadır. Doğal olarak bu süre içinde okuldaki bütün dersleri yürütecek ve başarı gösterecek kadar dil öğrenilememektedir. Bu nedenle okul çocuklarının % 45 - 60'ı sınıfta kalarak sekiz senelik eğitimi bitirememektedirler. Ayrıca Türk çocuklarının % 77'si okula devam etmekte, % 20'si ise okula gitmemektedir.

Göçmen işçilerin tüm sorunlarının yanısıra bir de ayrı muamele görmeleri vardır. Özellikle Alman hükümeti uluslararası anlaşmaları çiğnemekte işsizlere iş bulmada Alman işçilerine öncelik tanımakta, ülkede kalmaya devam eden işsiz yabancı işçilerin işsizlik tazminatı kesilmektedir. Sosyal güvenlik anlaşmaları yerine getirilmemekte ve hak eşitliği fiilen gerçekleştirilmemektedir. Hak eşitliğinin gerçekleşmesi için yasalarda reform yapılması gerekmektedir. Oysa Alman hükümeti hiçbir reforma yanaşmamaktadır. Böylece işçi haklarına tamamen aykırı olarak yabancı işçiler yetkili organların ve kapitalistlerin kaprislerine bağlı olarak çalıştırılmaktadırlar. İşçi gönderen ülkeler yalnız gönderdikleri işçilerin getireceği dövizi düşünmekte onların sorunlarıyla ve sosyal güvenlikleriyle ilgilenmemektedirler. Bu durum işçi alan ülkelerin kapitalistlerinin ekmeğine yağ sürmekte ve göçmen işçileri insafsızca sömürmektedirler. **Kısacası, işçi gönderen ülkenin burjuvazisi gönderdiği işçilerin sömürülmesi konusunda işçi alan ülke burjuvazisi ile uyum içindedir, sınıfsal birlik, ulusal farklılıktan ağır basmaktadır.**

Yerli yabancı işçi ayırımı ücret düzeyinde somut olarak görülmektedir. Genellikle yabancı işçiler zor işlerde, yerli işçilerin çalışmak istemediği işlerde çalıştırılmakta, bu nedenle de yüksek ücret alabilmektedirler. Ancak bu durum yerli ve yabancı işçilerin birlikte çalıştıkları sanayi dallarında tersine dönmekte, yabancı işçilerin ücret düzeyi yerli işçilerin ücret düzeyinin çok altında kalmaktadır. İş saatleri de çoğu kez yerli işçilerinkinden daha uzun olmaktadır. Örneğin Almanya'daki bir fabrikada Türk işçilerinin haftada 80 saat ve Mannessmann fabrikalarında da günde 13 saat çalıştırıldıkları saptanmıştır.

Bütün bunlardan başka yabancı işçileri en çok tehdit eden sağlık durumlarıdır. Sağlık, beslenme, barınma ve çalışma koşullarına sıkı sıkıya bağlıdır. Oysa işçilerin aldıkları ücretin düşüklüğü ve bir kısmını biriktirmek, hatta memlekette kalanlara göndermek zorunda olmaları gibi nedenler üst üste binince yeterli ve iyi besin alamamaktadırlar. Kiraların çok yüksek olması nedeni ile kötü, güneşsiz yerlerde barınmakta ve kalabalık gruplar halinde küçük, sağlığa elverişsiz odalarda kalmaktalar. Pek çoğunun ağır işlerde çalışması ve diğer işlerde de işe intibak etmenin güç olması, dil bilmemesi nedeniyle kullandığı aleti yeterince tanımaması iş kazalarına yol açmaktadır. Bu nedenle yabancı işçiler yerli işçilerden iki kat daha fazla iş kazası geçirmektedir. İşi kaybetme korkusu genellikle hasta veya yaralı olduğu zaman da çalışmasını gerektirmekte bu da iş kazası ölüm riskini daha da artırmaktadır.

İŞÇİ GÖÇÜNÜN İŞÇİ GÖNDEREN ÜLKE EKONOMİSİNE ETKİSİ :

İşçi göçünün ülke ekonomisine etkisi en önemli olarak istihdam, fiyatlar ve ödemeler dengesi açısından olmaktadır.

Bugün Türkiye'de iş olanağı artışı diğer bir deyişle istihdam, nüfus artışının altındadır. Bu nedenle giderek büyüyen bir gizli ve açık işsizlik sorunu vardır. Bu soruna çözüm kapitalist düzenin değiştirilmesine bağlı olduğuna göre bugün için Türkiye'nin bu düzende soruna çözüm bulması olanaksızdır. Bu açıdan bakıldığında bütün sakıncalarına karşın işçi göçünün işsizliği hafiflettiği bir gerçektir. Ancak Türkiye'de genel olarak işgücü fazlası bulunmakla beraber belli iş kollarında kalifiye, yetişmiş insangücü sıkıntısı çekilmektedir. Oysa dış ülkelere giden işçilerin % 37'sinden fazlası kalifiye işçidir. Bu yönden işçi göçünün kalifiye işçi sıkıntısını daha da artırdığını görüyoruz. Bundan başka dış ülkelere giden işçilerin çoğunlukla nitelikli işçi olduğu ancak genellikle beceri ve eğitim gerektirmeyen işlerde çalıştıkları görülüyor. Oysa Türkiye'de işsizliğin varlığının yanısıra, kalifiye işçiye ihtiyaç olduğunu söylemiştik. Bu, işgücü akımının ekonomiye olumsuz sonuçlarından biridir.

İşçi göçü fiatlar açısından ise enflasyonist bir baskı yaratmaktadır. 1975'de işçi dövizleri 20 milyar TL'ye ulaşmıştır. Yurt içinde kalan işçi aileleri gönderilen paraların büyük bir kısmını tüketim ihtiyaçları için kullanmakta, piyasada mal talebi artmakta, bu da fiyatların yükselmesini etkilemektedir. Ayrıca gönderilen bu paraların sadece bankalarda durması bile talebi artırmaktadır. Dövizlerin yatırımlara yöneltilmesi halinde bu sorun ortadan kalkar. Ancak böyle bir politika güdülürse yani dövizler yatırımlara kanalize edilebilirse enflasyonist baskı önlenebilir.

1970'den sonra dövizlerin çok önemli meblağlara ulaştığı görülmektedir. İşçi dövizi 1969'da 140.636 milyon dolar, 1970'de 273.020 ve 1971'de 490.000 milyon dolara ulaşmıştır. Böylece işçi dövizleri ödemeler dengesinin en önemli kalemini oluşturmaya başlamıştır. Dövizlerdeki artışların nedenlerinden biri 1970 devalüasyonunundan sonra dövizin karaborsayı terkederek resmi yollarla yurda girmeye başlaması, diğeri de yurt dışına giden işçi sayısı artışı ile orantılı olarak gelen dövizlerin artmasıdır. Ancak son senelerde göçmen işçilerin geri gönderilmeye çalışılması, kapitalist dünyanın içine girdiği buhran nedeniyle hız kazanmıştır. Bir yandan bunalımın sonucu olarak fiatların, diğer yandan işsizliğin hızla artması yabancı işçileri etkilemiş ve kitleler halinde yurtlarına dönmeye başlamışlardır. Bu nedenle dövizlerin kesilmeye başlaması ödemeler dengesini daha da kötüleştirmiş, ekonomik zorlukları artırmıştır.

Batı Avrupa'daki kapitalist ülkelerin göçmen işçilere iş olanakları sağlaması, ülkelerinde kendi yurttaşlarına tam istihdam bulunmasına rağmen ek işçiye ihtiyaç duymalarından ileri gelmemektedir. Örneğin, Fransa'da 2 milyon göçmen işçi bulunmasına karşın 400.000 Fransız işsiz durumdadır. Göçmen işçiler yerli işçilere göre daha az ücretle çalıştırılmaktadırlar. Yani yabancı işçi talebi, tekellerin ucuz yabancı işgücü ile kârlarını daha da artırmak istemelerinden ileri gelmektedir. Ayrıca göçmen işçilerin daha düşük ücretlerle çalışmaları, işçiler arasında rekabet yaratmakta ve tekellere ücret sistemi ve düzeyinde kesin avantajlar sağlamaktadır. Göçmen işçilerin yedek bir ordu gibi bulunmaları tüm ücretleri belirli sınırlar içinde kalmaya zorlamaktadır. Tekeller bundan başka işçileri bu yolla bölmek, grevleri engellemek ve böylece sınıfsal çatışmaları kendi lehine yumuşatmak istemektedir.

Geri ülkelerden kalkıp ileri kapitalist ülkelere çalışmaya gelen işçiler uluslararası proletaryanın saflarına katılmışlardır. Ancak burjuvazi bir ülkenin işçileriyle diğer ülkenin işçilerinin «birlik» olmaması için çabalamaktadır. Sınıf bilincine varmış olan işçiler kapitalizmin ülke sınırlarını kaldırdığını görmekte ve diğer ülkelerdeki kardeş işçileri aydınlatmak için çaba sarfetmektedir. Sosyalistlerin görevi bu bilinçlenmeyi geliştirmek ve tüm işçilerin sorunlarına sahip çıkarak, çözümleri için mücadele etmek, hükümetleri uluslararası anlaşmalara uymaya zorlayarak hak eşitliğinin, sosyal güvenliğin sağlanmasına çalışmaktır.

Batı Avrupa Komünist ve İşçi Partilerinin 1974 Ocağında Brüksel'de yaptıkları toplantıda bu konuya değinilmiş ve bir karar alınmıştır. Bu kararda «işsizlik ve yurtlarına geri gönderilme tehlikesi ile her an karşı karşıya olan yabancı işçilerin yerli işçilerle eşit şartlarda çalıştırılmaları ve eşit ücret almaları sağlanmalı» ve «sosyal güvenlik, ülkede yaşama ve çalışma, sosyal, kültürel ve politik haklardan yararlanabilmeleri için çalışılmalıdır» denilmektedir. İşçi sınıfı açısından bu sorunun kesin çözümü bütün ülkelerin işçilerinin tekellerin baskı ve hakimiyetine karşı ortak mücadelesi ve nihayet dünya barışı, demokrasi ve sosyalizm mücadelesi ile gerçekleşebilir.

MAO ve POLİTİKASI

Mao'nun ölümüyle dünya hiç kuşkusuz çok etkin bir lideri kaybetmiş oldu. Mao Çin'de devrimci harekete başından sonuna kadar, elli yılı aşkın bir zaman, giderek artan ölçülerde kişiliğinin damgasını vurmuştur. Çin devrimci hareketi onun liderliğinde uzun ve çetin savaşlardan sonra kokuşmuş Çan Kay Şek rejimini devirmiş, emperyalizmin boyunduruğu altındaki bağımlı ve yarı feodal bir toplumdan bağımsız, feodalizmi ve kapitalizmi tasfiye etmiş, sosyalizme yönelik bir toplum çıkartmıştır. Bunlar azımsanacak başarılar değildir. Ama Mao, bu etkin liderlik yeteneğini uzun ömrü boyunca sosyalizm açısından hep olumlu yönde kullanmış mıdır? Dünya sosyalizm tarihinde yerini tartışmasız alacak bir lider olmuş mudur? Bu soruları «evet» diye cevaplamak mümkün değildir.

Sosyalizme geçiş ve sosyalizmin kuruluşu her ülkede o toplumun kendi özgül şartlarına göre az çok farklar gösterir. Çin'de bu farklılığın daha fazla olacağı beklenirdi; olması doğaldı; çünkü Çin Çarlık Rusyası'na ve Avrupa'da sosyalizme geçen diğer ülkelere kıyasla ekonomik, politik ve bilimsel - teknik açıdan çok daha geri çizgideydi. Ayrıca, Çin Avrupa uygarlığından başka bir uygarlığa sahipti. Felsefesi, sanatı, edebiyatı, hukuku, sosyal değerleri Avrupa toplumlarınkinden apayrı kökenlerden geliyordu. Bunun için Çin'de üst yapının toplumsal gelişme üzerindeki etkileri de başka olacaktı. Buna rağmen, farklar başkalıklar ne kadar büyük ve önemli olursa olsun, sosyalizme geçişin ve sosyalizmin kuruluşunun temel evrensel kuralları orada da işlemeli, bu geçişi ve kuruluşu yönlendiren Parti ve lideri bu kurallara uygun bir yol izlemeli, uygulamalıydı. Oysa Çin'de böyle olmadı. Mao'ya ve liderliğine karşı eleştirilerin temeli bu noktada toplanır.

Çin toplumunda köylü kitlesi ezici çoğunluktaydı. 1940'ların sonlarında, Çan Kay Şek rejiminin yıkılıp iktidarın alındığı 1949 yılında işçi sınıfının toplam nüfus içinde oranı binde 4 veya 5 olarak verilir; köylülerin ise % 80. Nesnel durum böyle olunca, devrim hareketinde, stratejisinde köylü sorununun ön planda bir sorun olacağı, köylü kitleleri harekete geçirmeden, devrimci mücadeleye sokmadan devrimin başarıya ulaşamıyacağı açıktı. Zaten 1949'dan çok önce, uluslararası sosyalizm hareketinde, 3. Enternasyonal kararlarında, Çin'de ve diğer geri, tarımsal ekonomiye sahip ülkelerde köylü sorununun önemi, köylü kitlelerinin devrimci harekete katılması zorunluluğu belirtilmiş, vurgulanmıştı. Ama, nesnel durumu gerçekçi bir anlayış ve tutumla kabul edip bilimsel sosyalist teori açısından bu nesnel duruma doğru bir politika uygulayarak değiştirilmesine yönelmek ayrı şey; tarihsel gelişme aşamasının dayattığı bir nesnel durumu bilimsel sosyalist teori açısından da olması gereken, elverişli bir durum gibi kabul edip onu sürdüren bir politika uygulamak, apayrı şeydir. Birincisi doğrudur, ikincisi yanlıştır. Mao ve yandaşları bu yanlışı yaptılar. Köylü kitlelerini sosyalist devrimin temel ve öncü gücü kabul eden bir uygulamaya geçtiler. Oysa sosyalizme geçişin ve sosyalizmi kurmanın temel kurallarından başta geleni, işçi sınıfının —verili tarihsel anda bu sınıf nicel olarak küçük de olsa— önder güç olduğunu kabul edip bu sınıfın ideolojik ve fiili önderliğini gerçekleştiren ve zamanla güçlendiren bir strateji izlenmesidir. Buna karşılık, köylüler sayıca ne kadar kalabalık, köylüye ve tarıma ilişkin sorunlar ne kadar büyük ve ivedi olsa da, köylüleri işçi sınıfının vaz geçilmez sıkı müttefiki ve tarımsal sorunların çözümünü, ekonominin kalkındırılmasının sanayie bağımlı bir parçası olarak gören bir politika uygulanması gerekir.

Eski düzeni tasfiyenin, sosyalizmi kurmanın bir başka kuralı da sanayileşmeye öncelik ve ağırlık vermektir. Bu sadece, önder işçi sınıfının güçlenmesi, etkinliğinin artması için değildir. Asıl, sosyalizm ileri, gelişmiş bir ekonomi ve teknolojiyle gerçekleşebileceği içindir. Sanayie öncelik tanınması tarımın ihmali anlamına gelmez; tarım nasıl ihmal edilir ki, nüfusun beslenmesi ve sanayie gerekli hammaddelerin önemli bir kısmının sağlanması tarımsal üretime bağlı iken? Ama tarımsal üretimin çeşitlenmesi, artması, modernleşmesi sanayileşmeye bağımlıdır.

Çin'de ise, sanayileşmeye sosyalizmin kuruluşunun gerektirdiği önem ve ağırlık verilmemiştir. Tarım temel alınmıştır. Kırsal bölgelerde küçük sanayi kuruluşlarına, hatta «Büyük Atılım» diye adlandırılan 1958 - 60 döneminde köylerde ilkel demir - çelik tesisleri kurulmasına bile gidilmiştir. Oysa sanayiin ve ağır sanayiin bel kemiği olan demir - çelik işletmeleri en modern teknolojiyi kullanan büyük ölçekli tesisler olmak zorundadır. Bu uygulama Çin'in sanayileşmesini en azından yavaşlatmış, işçi sınıfının gelişmesinin hızını kesmiştir. (Verilen bir rakkama göre 1965'de 375 milyon içinde sanayi işçisi ancak 11 milyondu.)

Bu durum bir üçüncü temel kurala aykırı hareket edildiğini de gösterir. O da, toplumların, ve bu arada sosyalist toplumun da, insanların iradelerinden bağımsız nesnel gelişme kanunları olduğu ve toplumun gidişine iradi müdahalelerin, yönlendirmelerin ancak bu gelişme kanunları dikkate alınarak, onların gerekli kıldığı müdahaleler, uygulamalar yapılarak olumlu ve verimli sonuçlar alınabileceğidir. Bilimsel sosyalizmin bu konuda ortaya koyduğu temel toplumsal yasa, toplumsal gelişmede temel belirleyici faktörün ekonomi olduğudur. (Ekonomik gelişmede de sanayiin sürükleyici, belirleyici olduğu). Mao ve yandaşları ise ekonomiye değil politikaya üstünlük tanımışlar ve o yönde uygulamalara girişmişlerdir. Ekonominin geliştirilmesinde, üretimin artırılmasında ekonomik teşvikler bir yana bırakılmış, politik bilinçlenme kıstas alınmıştır, sübjektivizme kayılmıştır. Giderek volontarizm (iradecilik) hakim tutum olmuştur, yani basit deyimiyle, «Ben istersem, insanlar isterse her şey olur» tutumu. Bu tutum ve buna dayanan uygulamalar ise nesnel gerçekliğin ve yasaların sert kayasına çarpmaktan ve başarısızlıklara yol açmaktan başka bir sonuç vermez. Sosyalizmin kuruluşunun ve geliştirilmesinin nesnel maddi şartlarını hesaba katmadan, üretim güçlerini gerekli ölçüde geliştirmeden 1958 - 60 yıllarında kırsal bölgelerde komünlerin kurulması girişiminin verdiği fiyasko, sözünü ettiğimiz başarısızlıkların en çarpıcı örneğiydi. Bu, üretim güçlerini değil, üretim ilişkilerini belirleyici faktör saymak; iradi, yönetimsel (administratif) giriş ve tedbirlerle ileri üretim ilişkileri düzeninin gerçekleştirilebileceğini sanmak yanlışıydı. İradenin ve iradi müdahalelerin nesnel gerçeklik ve onun gelişme yasaları dikkate alınmadan uygulamaya geçirilişi, aslında keyfiliktir.

1960'ların ikinci yarısında yürütülen ve Mao'nun ileride de tekrarlanacağını belirttiği «Kültür Devrimi» de böyle bir volontarizmden —keyfilikten— kaynaklanmış bir hareketti. Burjuvaziye, toplumu kapitalizme döndürme eğilimine karşı yapıldığı söylenen bu hareket, gerçekte, Parti, devlet ve ekonomi örgütleri kadrolarına yöneltilmiş, bu kadroların parçalanması, işlerin alt üst olması sonucunu vermiştir. Öyle ki, sonunda, olumsuz sonuçları «aşırı sol unsurların» saptırmasına yükletmek zorunluluğu duyulmuş, hareket durdurularak «düzeltmeler» e gidilmiştir. Burjuvaziye, kapitalizme dönüş eğilimlerine, kadroların bürokratlaşmasına karşı verilecek mücadele «Kültür Devrimi» gibi başı bozuk hareketler değildir. İşçi sınıfının egemen sınıf ve partisinin iktidarda olduğu, demokratik merkeziyetçiliğe ve merkezi planlamaya göre işlerin yürütüldüğü bir toplumda burjuva kalıntılarına, bürokratlaşmaya karşı alınacak gerçekçi ve geçerli tedbirler vardır ve bu tedbirler alınır.

İradeciliğin uç verdiği bir başka alan da «kişilere tapma» diye nitelendirilen durumun en aşırı derecede oluşmasıydı. Lider Mao her şeyin en doğrusunu bilirdi. Her konuda onun iradesine uymak, öğütlerini pratiğe geçirmekle tüm sorunlar çözülürdü. Böyle bir tutum ve uygulamanın gerçekliğe, demokratik merkeziyetçilik ve sosyalist demokrasiye aykırılığı, bu yazının dar çerçevesi içinde ayrıca durmayı gerektirmeyecek kadar açıktır.

Mao'nun ve yandaşlarının izlediği politika Çin'in sosyalizm yolunda tutarlı, uyumlu ve düzenli bir biçimde ve mümkün olan azami hızda ilerlemesini engelledi. Duraksamalar, zigzaglar, çalkantılar içinde bocalandı. Liderler bu gidişi teorik açıdan da doğru göstermeye kalkıp yeni «teoriler» icat ettiler.

Ama Mao'nun Çin'i soktuğu yanlış yolun en büyük zararları dış politikada, uluslararası ilişkilerde boy gösterdi. Dünya sosyalist hareketinin birliği ve bütünlüğü bozuldu, ikiye bölündü. Daha da kötüsü, Mao ve Çin yönetimi objektif sübjektif olarak ABD emperyalizminin safında, Sovyetler Birliği'nin ve diğer sosyalist ülkelerin karşısında yer aldı. Devletlerarası ilişkiler düzeyinde ABD ile ilişkilerini düzeltmek istemesi ve bu yönde girişimler yapması anlaşılır, kabul edilir bir politikadır. Ama Güneydoğu Asya'dan ABD'nin çekilmemesinden yana olmak, Avrupa'da Nato'nun ve AET'nin gücünü korumasını istemek, Avrupa Güvenliği ve İşbirliği konferansına ve anlaşmasına karşı çıkmak, Şili'nin kanlı faşist rejimine ardı ardına kredi vermek, Angola'da MPLA'ya karşı ABD, Güney Afrika ve Zaire ile aynı safta olmak, İspanya'da Franko'nun yerine geçen Juan Carlos'a tebrik telgrafı çekmek v.b., «Devletlerarası ilişkileri düzeltmek» politikasıyla doğru ve haklı gösterilemiyecek politik davranışlardır, düpe düz emperyalizmin ve gerici, faşist güçlerin yanında yer almaktır. Uluslararası alanda Çin emperyalizme, faşizme, gericiliğe karşı değil, başta Sovyetler Birliği olmak üzere dünya sosyalist sistemine karşı mücadele etmeyi ön plana almıştır.

Kapitalist ülkeler içinde de Maocu gruplar işçi sınıfının, sosyalizmi hedef alan politik partilerine musallat olmakta, saldırmaktadırlar. Bu alanda da faşistler ve gericilerle aynı çizgiye düşmektedirler. Ülkemizde de durum böyledir.

Çin yöneticileri «süper devlet»lere karşı olduklarını, Çin'in «süper devlet» olmadığını ve olmayacağını söylemektedirler. Oysa ABD emperyalizmi karşısında onun saldırganlığını, yayılma güdüsünü, savaş kışkırtıcılığını durdurucu ve geriletici güçte olmak; dünyadaki ulusal ve toplumsal kurtuluş hareket ve savaşlarına yardım etme olanaklarına sahip olmak ve bunları kullanmak ne «süper devlet» olmaktır, ne de dünyayı kendi hegemonyası altına almak girişimidir. Bu, sosyalist devlet olmanın uluslararası görevini yerine getirmektir.

Aslında Çin yöneticileri «süper devlet» olmak emelindedirler. Sovyetler Birliği'ne karşı çıkışlarının altında dünya sosyalist hareketinde lider olma; iç politikada başarısızlıklar pahasına uygulamaya çalıştıkları idarecilıği (volontarizm) ve «Mao Çe-Tung düşüncesi»ne uyulmayı dünya çapında kabul ettirme çabası içindedirler. Bunu başarsalar, dünya devrimci hareketi üzerinde hegemonyalarını kurmuş olacaklardır.

İç politikalarında ön plana çıkardıkları «kırlardan kentlere» sloganını uluslararası düzeyde de savunmalarına, dünya devrimci hareketinin öncü odak noktasının emperyalizme bağımlı geri ülkelerle emperyalist ülkeler arasındaki mücadeleye, ulusal kurtuluş savaşlarına kaydığını iddia etmelerine rağmen, bu savaşlara etkin, belirleyici yardımlar yapmadıkları bir yana, (Bengladeş ve Angola olaylarında olduğu gibi karşı tavır da alabilmektedirler) kendi ülkelerinde milliyet sorununa çözüm getirmiş değillerdir.

Dünyada temel çelişki ve çatışma dünya kapitalist sistemiyle dünya soyalist sistemi arasındadır. Dünyanın gidişini belirleyen faktör bu mücadele ve bu mücadelede dünya sosyalist sisteminin, etkinliğinin, gücünün üstünlük kazanmasıdır. Bunun için dünya devrimci hareketinin öncü odak noktası dünya sosyalist sistemi, o sistemi oluşturan sosyalist ülkeler topluluğudur; topluluk içinde Sovyetler Birliği, sosyalizmin kurulup geliştirilmesinde en ileri aşamada ve en güçlü olması itibariyle doğal olarak ön planda yer almaktadır.

Maoculuğun kısaca özetlemeye çalıştığımız bu olumsuz, zararlı niteliklerinden dolayı tüm sosyalistler ona karşı ideolojik ve politik mücadele vermek durumundadırlar. Çin'in kendisinde böyle bir mücadelenin olduğunun belirtileri -Çin'de olup bitenleri sımsıkı kapalı tutmak çabalarına rağmen- görülmektedir. Çin devrimci hareketinde sağlıklı güçler 1967'ye kadar hareketi doğru çizgide tutabilmişlerdir. Tüm «temizleme» hareketlerine rağmen bu güçler yok edilememiştir. Toplumun nesnel gelişme kanunlarının zorlayıcı etkileri bu olumlu güçlerden yanadır. 20. yüzyılın son çeyreğinde dünyada hiç bir toplum sanayileşmeden edemez. Çin de edemiyor. Sanayileşme er geç gereken niteliğe ve hıza ulaşacak. İşçi sınıfı güçlenecek, ağırlığını giderek artan ölçülerde hissettirecektir. Çin işçi sınıfı, onun doğru devrimci çizgideki yiğit ideologları ve önderleri, Partiyi ve Çin toplumunu eninde sonunda doğru gelişme rotasına oturtacak ve kardeş sosyalist ülkeler topluluğuna katacaktır.

YENİ MDD'CİLİK

Türkiye sosyalist hareketi bugün yeni bir dönemi yaşıyor. Bugünün Türkiye'si dünden çok farklı. Ama dünün MDD'ciliğini anımsatan gelişmeler de yok değil. Yeni MDD'cilik şu veya bu olayda, şu veya bu konudaki görüş ve önerilerde uç vermeye başlıyor. Bu uç vermeleri daha başından saptamak ve dünün MDD'ciliğini tekrar anımsamak bazıları için uyarıcı olmalıdır.

İlkin şunu belirtmekte yarar var: Çeşitli tarihsel ve toplumsal süreçlerde, somut olarak bir ülke için, sosyalist devrime uzanan yolda bir ön aşama, milli demokratik devrim ya da diğer adıyla ulusal demokratik devrim, zorunlu olarak gündemde olabilir, gündeme girebilir, veya geçilecek bu yolda bir demokratikleşme ve buna bağlı olarak işçi sınıfının iktidarına tırmanma süreci yer alır. Onun için de her ülkenin işçi sınıfı partisi, ülkesinin somut koşullarına göre, bu çerçevelerde eylem yürütüyor.

1961-1971 MDD'ciliğini bu planda ele almak mümkün mü? Bu soruya olumlu cevap vermek açıktır ki söz konusu edilemez. 1961-1971 MDD'ciliği başlı başına ayrı bir olgu idi.

MDD'ciliğin sosyalizm dışı bir akım olduğu daha baştan belliydi, biliniyordu. MDD'ciliğin bu niteliği yıllarca anlatılmaya, gösterilmeye çalışılmış, bunun mücadelesi verilmişti. Ama bu gerçeğin anlaşılması kimileri için 12 Mart'ın yaşanması ile mümkün oldu. Ancak o zaman kabul edildi ki, MDD'cilik bir küçük burjuva devrimciliğiydi, cuntacılıktı.

Gerçekten de, MDD'cilik sosyalist saflara, işçi sınıfı öncülüğüne karşı çıkılarak sürülmüştü. Son zamanlarda işçi sınıfı sözünü en yüksek sesle bağırıyorlardı ama yürütülen eylem çizgisi yine küçük burjuva kuyrukçuluğu olarak gösteriyordu kendisini. «Asker-sivil aydın zümrenin tarihi misyonu»na bel bağlanıyor, bu kesimin politik örgütü olarak görülen İnönü CHP'si sosyalizm adına piyasaya sürülüyordu. Benzer konularda örnekleri bugün de görülebilen bir anlayışla, Türkiye'nin Nato'dan çıkması, MDD'cilere göre, CHP'ye bağlıydı. «Halk Partisi Nato'dan çıkalım dediği gün çıkarız Nato'dan» deniliyordu. Sosyalizm hedefi göz ardı ediliyor, sosyalist mücadele ertelenerek soyut bir anti-emperyalist mücadele öneriliyordu; anti-emperyalist mücadelenin sınıfsal özü boşaltılıyordu.

1961-1971 MDD'ciliği, diğer yandan, anti-parti bir tutumda olmak, özellikle de, TİP düşmanlığının, parti yıkıcılığının bayraktarlığını yapmaktı. «Oportünizm», «parlamentarizm», «legalizm» suçlamalarıyla sosyalist harekete saldırılıyor, Parti oportünizm suçlamasına hedef edilerek gerçek oportünizmin batağında debelenip duruluyordu. Kullanılan bilimsel sosyalist terminoloji ve bazı kavramlarla gerçek yüzler saklanabiliyor, sosyalizmle tanışıklığı sadece okuduğu bir kaç kitaba dayanan gençler kullanılıyor, çıkmaz yollara çekiliyorlardı. MDD'cilik bir çok genç için cazibe merkezi haline getirilmişti, akşamdan sabaha MDD'ci olunuyordu. Parti binalarının basılmasında bu MDD'ci gençler vurucu güç görevini görüyor, DİSK'e bağlı sendika genel kurulları ve bazı sendika lokalleri de bunlar tarafından basılıyordu.

Yalan söylemek, iftira etmek, dedikodu yapmak yürütülen propogandanın temel unsuru idi. Belli ahlak kurallarına uymak ancak «devrimciler» arasında söz konusu edilebilirdi. Oysa karşıda «oportünistler, parlamenteristler, legalizm batağına saplanmış TİP'liler» vardı. Bu yüzden amaca ulaşmak için her aracı kullanmak, her yola başvurmak mübahtı.

MDD'cilik ajan provokatörlerin cirit attığı bir alan haline gelmişti. 12 Mart döneminde bazıları birer birer ortaya çıkan bu ajan provokatörlerin ne kadar keskin MDD'ci oldukları, üstlendikleri önemli roller belleklerdedir.

Bugünün Türkiye'si dünün Türkiye'si değil demiştik. Az da olsa dünün MDD çizgisindeki bazı unsurları bugün sosyalist mücadelenin sağlıklı çizgisinde yürüyorlar. Ama yeni MDD'ciler, yeni MDD'ciliğin yeni talipliler de görülüyor. Yaşam, olaylar, sorunlara yaklaşım biçimleri, önerilen çözümler gerçek yüzleri açığa çıkarıyor, maskeler düşüyor. Tumturaklı sözler, sığınılan kavramlar yerini, şu veya bu biçimde girişilen eylemlerle sosyalizm dışı davranışlara bırakıyor.

SERMAYE ÖRGÜTLERİ NE İSTİYOR?

Geçtiğimiz günlerde burjuvazi işçi sınıfımızın sendikal örgütlerine ve sendikal mücadelesine karşı yoğun bir saldırı kampanyası başlattı. İşveren çevreleri işçi ücretlerindeki artışların sınırlandırılmasını ve çalışma hayatının yeniden düzenlenmesini istemektedir. Sermayenin önde gelen temsilcileri, bir çok işveren örgüt ve kuruluş yöneticileri basına yaptıkları açıklamalarda, verdikleri demeçlerde bu yöndeki görüş ve isteklerini sık sık tekrarladılar. Bu konuda Türkiye İşveren Sendikaları Konfederasyonu ve MESS (Madeni Eşya Sanayicileri Sendikası) başı çekti. Sermaye çevrelerinin bu tür çıkışları işçi sınıfımızın ekonomik ve sosyal kazanımlarını sınırlamayı ve geriletmeyi amaçlamaktadır. Basın yayın organlarına yapılan açıklamalar, verilen demeçler, hazırlanan «rapor»lar ise gerçekleştirmeye hazırlandıkları tertipler ve planlar için ortam hazırlamaya yöneliktir.

Burjuvazinin sözcüleri işçi ücretlerindeki «aşırı» artışlardan, grevlerin ve işçilerin «yasa dışı» eylemlerinin rekor düzeye çıkmasından, sendika «enflasyonu»ndan ve sendikalar arası rekabetin «çalışma barışı»nı işçi - işveren ilişkilerini olumsuz yönde etkilediğinden yakınmaktalar.

Bu durum karşısında kendilerince uygun gördükleri önlemleri şöyle sıralıyorlar : Sendikalar yasasında, Toplu İş Sözleşmesi Grev ve Lokavt Yasasında değişiklik yapılması, işçilerin «yasa dışı» eylemlerinin güvenlik kuvvetlerince etkin bir biçimde bastırılması, işçi sendikaları karşısında işverenlerin örgütsel birliğinin daha da güçlendirilmesi. Şu noktayı hemen belirtmekte yarar var: burjuvazinin sözcülerinin açıklamalarının altında yatan ve onları gerçekten tedirgin eden konu, ekonomik mücadele süreci içinde işçi sınıfının hızlı siyasal bilinçlenmesidir. İşveren çevrelerinin en çok «ideolojik maksatlı» grevlerden, direnişlerden yakınması bunun bir kanıtıdır. Grevlerin «hür demokratik» rejimi tehlikeye düşürdüğünü ileri sürmeleri, sendikal eylemlerin altında «ideolojik maksatlar»ın bulunduğundan yakınmaları «doktriner sendikacılık» suçlamaları aynı nedene dayanmaktadır. Burjuvazinin asıl önlemek istediği sınıf sendikacılığıdır. İşçilere sınıf mücadelesinin gerekliliğini, ekonomik mücadelenin yanısıra siyasal mücadelenin de verilmesi gerektiğini öneren ve sınıf bilinci aşılayan sendikacılıktır. DİSK tabanındaki hızlı sosyalist bilinçlenmedir. Sermayenin, saldırıları için en başta DİSK'i hedef almasının nedeni de budur.

Dışa bağımlı ve çarpık Türkiye kapitalizmi derin bir bunalım içinde bocalamaktadır. Sermaye sınıfı karşılaştığı sorunları çözmede aciz kalmakta ve bu sorunlar her gün biraz daha çoğalmaktadır. Bu durum karşısında burjuvazi karşı karşıya bulunduğu zorlukların yükünü işçi sınıfının omuzlarına yüklemek istemekte ve sorunlarını böylece çözmeyi planlamaktadır. Son zamanlarda işveren çevrelerince koparılan «fırtınanın» nedeni bu gerçek altında aranmalıdır. Ayrıca sermaye sınıfı ekonomik mücadele aracılığıyla işçi sınıfı üzerindeki sömürüsünün sınırlandırılmasını önlemek istemektedir. Yatırdığını 2-3 yılda amorti edip kâra geçmeye ve çok yüksek kâr oranlarıyla çalışmaya alışık burjuvazi, içine düştüğü bunalımın da etkisiyle sömürü oranını daha da arttırmak istemektedir.

Öteyandan geçtiğimiz birkaç yıl içinde işci sınıfımızın ekonomik mücadelesi güçlü bir gelişme göstermiştir. Sendikalaşma çabaları en geniş işçi kesimlerini sarmış ve en önemlisi işçi sınıfının devrimci sınıf ve kitle örgütü DİSK güçlenirken sermaye güdümündeki TÜRK - İŞ'deki erime hızlanmıştır. Bütün bu gelişmeler, içinde bulunduğu bunalımlardan ötürü zor nefes alan Türkiye kapitalizminin can damarlarına indirilen güçlü darbeler olmuştur. İşte son zamanlardaki gelişmeler, işveren sendikaları ve diğer sermaye örgüt yöneticileri tarafından ileri sürülen talepleri bu söylediklerimizin ışığında değerlendirilmek gerekir.

Gerçekte burjuvazi işçi sınıfının toplu sözleşme, grev gibi en temel ekonomik mücadele haklarını istemeye istemeye tanımak zorunda kalmıştır. Şimdi ise işçi sınıfının zorlu mücadelelerle kazandığı ekonomik mücadele hakkını kısıtlamak, hiç değilse bir bölümünü ortadan kaldırmak çabası içindedir. Örneğin iş hukuku alanında sermaye tarafından istenen yasa değişiklikleri böyle bir çabanın ürünüdür. İşçi sendikalarının mali ve idari yönden denetim altına alınma isteği, işçilerin «kanunsuz» eylemlerinden sendikaların sorumlu tutulmaları, işçilerin sendika üyelik aidatlarının ücret bordrosundan kesilmesi demek olan Check - off sisteminin kaldırılması isteği, ulusal ücret konseyi kurma çabaları, sendikalar yasasında, grev yasasında yapılması istenen değişiklikler işçi sınıfının demokratik haklarını kısıtlama ve geriletme çabalarına örnektir.

Bu tür yasa değişikliklerini gerçekleştirmeye güç yetmediği durumlarda ise işçi sınıfının ekonomik mücadele hakkını kullanmasını pratikte fiilen engelleyecek önlemler düşünülmektedir. İşveren Sendikaları Konfederasyonu tarafından milyarlık grev ve lokavt fonu kurma girişimlerinin karara bağlanması, işkolu düzeyinde tek tip sözleşme önerisi, bütün işverenlerin işveren sendikalarına üye olma zorunluluğunun getirilmesi, toplu iş sözleşmelerinde işveren sendikalarının tek yetkili olma ve grevlerde geçen süreler için işçilere hiç bir ücret ödememe önerisi bu önlemlerden bazılarıdır.

İşveren çevrelerinin önerilerinden birini, sözgelişi işkolu düzeyinde tek tip sözleşme yapma, ayni işkolundaki değişik sendikalarla aynı tip sözleşme yapma önerisini ele alıp daha yakından inceleyelim: Bilindiği gibi çok sayıda işçinin birarada çalıştığı büyük işyerlerinde işçilerin bilinçlenmesi daha hızlı olur. Bu nedenle buralarda ekonomik mücadele daha şiddetli geçer. Grevler daha sık görülür, toplu iş sözleşmeleri ile daha iyi haklar sağlanır. Az sayıda işçinin çalıştığı işyerlerinde ise böyle değildir. Küçük işletme sahipleri büyük ölçüde vergi kaçırmalarının yanında işçilerin sendikalaşma çabalarını kolayca önlemekte, toplu sözleşmeleri «ucuza» bağlamakta, işçilere asgari ücret hatta daha düşük ücret ödemekte, sigorta primlerini bile yatırmamaktalar. Bu ayırım çok sayıda işçinin çalıştığı işyerlerine sahip büyük sermayenin işine gelmemektedir.

Çünkü işçilik maliyeti küçük sermayeye oranla daha yüksektir. Bunun da anlamı daha düşük kâr demektir. İşte tek tip toplu iş sözleşmesi önerisiyle büyük sermaye bir yandan küçük işletmeleri de aynı yükün altına sokmak istemektedir. Öte yandan bunu başardığı takdirde işçi sendikalarının ücret zammı isteklerini v.b. küçük işletmelerin bu yükü kaldıramıyacağını, çok sayıda küçük işletmenin kapanacağını öne sürerek sınırlamak isteyecektir. Sınırlı mali olanaklar nedeniyle işçi sendikaları onbinlerce işçiyi kapsayan grevleri göze alamayacakları için bu tür bir toplu sözleşme düzeninde, işçi sendikalarının direnme güçleri de olmayacaktır. Ayrıca işyeri düzeyinde imzalanan başarılı toplu sözleşmeler ve ücret artışları gerek aynı işkolundaki, gerekse diğer işkollarında imzalanan toplu sözleşmelere örnek olmakta, böylece ücret artışı yalnızca tek bir işyerinde sınırlı kalmamakta, yayılma eğilimi göstermektedir. İşkolu düzeyinde tek tip toplu sözleşme ile burjuvazi ücret artışlarındaki bu tür tırmanışı ve yayılışı önlemeyi planlamaktadır.

Öte yandan toplu iş sözleşmelerinin işçi işveren taraflarının üst düzeyde merkez örgütleri ve yöneticileri arasında sürdürülen görüşmeler sonunda imzalandığı işkolu düzeyinde, tek tip toplu sözleşme düzeninde tabana yakın militan sendika yöneticilerinin ve işçi sınıfı tabanındaki militan unsurların toplu sözleşmeler üzerinde her hangi bir söz hakkının ve etkinliğinin kalmadığı da bilinen bir gerçektir. Bu konu ile ilgili olarak söylenenler ülkemizde tekstil işkolunda açıkça görülmektedir.

Burjuvazi bütün bu öneri ve isteklerini öne sürerken temel gerekçe olarak işçi ücretlerinin aşırı bir biçimde yükseldiğini göstermektedir. Çeşitli işveren örgütlerince hazırlanan «bilimsel» raporlarda işçi ücretlerinin fiyatlardan ve verimlilikten daha hızlı arttığı ileri sürülmekte ve kamu oyu bu yolda etkilenmeye çalışılmaktadır. Bu çabanın amacı ise sürüp giden enflasyondan işçilerin sorumlu olduğunu, işçilerin «refah ve bolluk» içinde yaşadıklarını, toplum içinde bir «mutlu azınlık» oluşturduklarını ileri sürerek işçi sınıfını diğer çalışan tabakalardan, emekçilerden koparmak, toplum içinde tecrit etmektir. Gerçekte, işçi ücretlerindeki artış fiyat artışlarının çok gerisinde kalmakta ve bu nedenle gerçek işçi ücretlerinde düşüşler olmaktadır. Bu nedenle ücret artışları enflasyonun nedeni olmayıp sonucudur. Enflasyonun gerçek nedeni sermayenin aşırı kâr hırsıdır. Ayrıca ücret artış hızının işçi emeğindeki verimlilik artış hızından düşük olduğu yapılan araştırmalarda ortaya çıkmıştır. Bu durum işçilerin yarattıkları değerlerin giderek daha küçük bir bölümüne el koyduklarını gösterir. Böylece sermayenin «aşırı ücret zamları» üstüne kopardığı yaygaranın gerçek amacı ortaya çıkmaktadır: sömürüyü sınırlayacak engelleri yoketmek ve sömürüyü olabildiğince arttırmak.

İşveren Sendikalarının üzerinde karar birliğine vardığı aşağıdaki konular üzerinde durmak gerekiyor: toplu sözleşmelerde kıdem tazminatlarındaki artışları ve yıllık ücretli izin sürelerinin arttırılmasını önlemek haftalık çalışma sürelerinin kısaltılmasına karşı çıkmak, 1 Mayısı işçi bayramı olarak kabul etmemek. Bilindiği gibi bütün bunlar Türkiye işçi sınıfının ekonomik - demokratik mücadelesinin gündeminde olan konulardır. Bu nedenle önümüzdeki günlerde işçi sınıfının ekonomik mücadelesinin daha da şiddetleneceği ve genişleyeceği söylenebilir.

Bu arada MC iktidarı da sermayeye hizmette kusur etmemektedir. MC hükümeti sermaye çevrelerinin istekleri doğrultusunda iki yasa tasarısı hazırlamıştır: Tasarılarda iki kuruluş oluşturulmak istenmektedir: «Ücret Fiyat ve Gelirler Kurulu» ve «Merkezi Toplu İş Sözleşme Kurulu». Bu iki tasarının da gerçek amacı gerek kamu kesiminde ve gerekse özel kesimde ücret artışlarını sınırlamak ve durdurmaktır.

Bütün bu gelişmeler karşısında işçi sınıfının ekonomik mücadele hakkını, yasal haklarını ve toplu sözleşmelerle elde edilen kazanımlarını korumak ve daha da genişletmek üzere en geniş işçi yığınlarının etkin mücadelesi zorunlu olmaktadır.

GÜNEY AFRİKA'DA SINIF MÜCADELESİ

Haziran ayından bu yana, Güney Afrika'daki kanlı olaylarda en az 350 zenci öldürüldü, 1300 kişi yaralandı ve 1800 kişi de tutuklandı.

Güney Afrika Cumhuriyeti, 4 milyon beyazın üretim araçlarını ve tüm toplumsal zenginlikleri elinde bulundurduğu ve 20 milyon zencinin de bunların fabrikalarında, madenlerinde, çiftliklerinde iş güçlerini satarak yaşadıkları bir Afrika ülkesidir. Üretim araçlarının sahibi olan beyazlar, doğal olarak devleti de ellerinde bulunduruyorlar. Ülke yönetimine ve ekonomisine hakim olan bu beyaz azınlık sömürgecilik döneminin mirası olan ırkçılığı, resmi devlet politikası haline getirmiş durumdadır. Buna karşı ezilen sınıfların başkaldırışı, çoğu kez bir «yurttaşlık haklarında eşitlik» mücadelesi biçimine bürünmektedir. Irkçılığa ve faşizme bu başkaldırış, sınıf mücadelesinin bir görünümüdür. Çünkü ırkçılık ve faşizm mevcut ekonomik düzeni sürdürmek isteyen sömürücü sınıfın baskı politikasının somutlanışıdır.

1910'da üç İngiliz kolonisinin birleşmesinden doğan Güney Afrika Birliği, 1960'da yapılan referandum sonucu bir «Cumhuriyet» olmuş ve 1961'de İngiliz Uluslar Topluluğu'ndan ayrılarak Güney Afrika Cumhuriyeti adını almıştır. Zengin tarımsal kaynaklara ve çok yönlü bir maden işleme sanayiine sahip olan Güney Afrika, Kıta'nın ekonomik yönden en güçlü ülkelerinden biridir. Ülkenin stratejik konumu ve yabancı yatırımlar için çok kârlı oluşu, emperyalizmin Güney Afrika'ya tarihi boyunca özel bir önem vermesini getirmiştir. Ucuz ve bol el emeği, zengin madenler emperyalistlerin yatırımlarını ülkeye çekmiştir. Azınlık iktidarını sürdürmekte güçlük çeken beyazlar, askeri ve ekonomik açıdan emperyalizmle kurdukları bu ittifakı, egemenliklerini koruma aracı olarak başından beri severek benimsemişler ve sürdürmüşlerdir.

1971'lerde İngiltere, ABD ve Federal Almanya'nın Güney Afrika'daki yatırımları 6 milyar dolara varmıştır. 1974'de beşyüzü aşkın büyük İngiliz şirketinin Güney Afrika'da şubesi bulunmaktaydı. İngiltere'nin dış yatırımlarının %16'sı Güney Afrika'dadır. Azınlık yönetiminin ihracatının %32'si İngiltere'ye yapılmaktadır. ABD'nin Güney Afrika'daki yatırımları ise 750 milyon doları aşmaktadır. 275 büyük Amerikan şirketi, bu ülke ile ilişkiler sürdürmektedir. Güney Afrika'nın petrolünün %40'ını ve oto üretiminin %60'ını ABD şirketleri sağlamaktadır. Güney Afrika'da tüm bunların yanısıra 300 Alman şirketi vardır.

Güney Afrika, ekonomik bakımdan olduğu kadar, askeri bakımdan da emperyalizm açısından önemli bir ülkedir. Birbiri ardından bağımsızlıklarını kazanan genç Afrika devletleri, emperyalizmi ülkelerinden kovmuşlar ve bağımsız bir kalkınma yolunu tutmuşlardır. Sosyalist devletler ve diğer Üçüncü Dünya Ülkeleriyle bu genç devletlerin kurdukları sıcak ilişkiler tekellerin Afrika'daki nüfuzunu günden güne kırmakta, bir biri ardına patlak veren ulusal kurtuluş savaşları emperyalizmi geriletmekte, tüm kıt'a da sosyalizmin etkinliğini ve saygınlığını arttırmaktadır. Gine-Bissau, Mozambik ve Angola'nın deneyleri, Afrika halklarına ulusal ve toplumsal kurtuluş yolunda örnek olmaktadır. Bu durumda emperyalizm, Orta Doğu'daki İsrail gibi, Afrika'da da bir sıçrama tahtasına gereksinim duymaktadır. Bu sıçrama tahtası da Güney Afrika Cumhuriyeti'dir. Güney Afrika, «ulusal savunma aracı» olma görevini yerine getirecek gücün çok üstünde bir orduya sahiptir. Son model silahlarla donanmış böylesi bir silahla gücün, örneğini Angola savaşında gördüğümüz ve bugün hâlâ Namibia'yı işgal altında tutuşunda somutlanan bir saldırganlık ve «jandarmalık» görevini yerine getirmek için oluşturulup korunduğu açıktır. Hele son günlerde ortaya çıkan ve Güney Afrika'lı yöneticilerin her fırsatta öne sürdükleri «Atom bombası da yapabiliriz» tehditleri, bu ülkenin askeri açıdan emperyalist strateji içindeki yerini işaretliyen önemli bir kanıttır.

Güney Afrika'daki beyaz azınlık yönetimi, sarsılan iktidarlarını korumak için bugün eski usullerin yanısıra, yenilerini de deniyorlar. Silahlı devlet güçleri her türlü gösteriyi ve yasal eylemi ateş açarak karşılıyor. Azınlık yönetimi, zenci halkı kabile esasına göre gruplar halinde belli bölgelere yerleştirip, ezilenleri «bağımsız ve bölgesel kalkınma» düşleriyle avutmak istiyor. Afrika'nın geleneksel kabile düzeni, ırkçı azınlıkların egemenliklerini sürdürme gayretlerine her zaman yardımcı olmuştur. Bugün de Güney Afrika'lı ırkçılar, çeşitli kabileleri birbirlerine düşürerek halk muhalefetini bölme yoluna gidiyorlar. Kabileler arasında yaratılan yapay çekişmeler, bazı ayrıcalıkların yaratılması ve kitle üzerinde etki güçleri olan feodallerin ve dini liderlerin sömürüden aldıkları pay sonucu beyazlarla ittifak içinde olmalarının getirdiği bir olgudur. Bu bölücü taktik, kabileler arası tarihsel çatışmaların geleneksellestiği yörelerde zenci halkı birbirine kırdırmaya kadar varıyor. Bu taktik aynı zamanda birleşik ulusal kurtuluş cephesinin güçlenmesini olumsuz yönde etkilediği gibi zenci işçilerle köylüler arasındaki ittifakın pekişmesini de engelleyici etkilerde bulunuyor. Geçtiğimiz günlerde grevci zenci işçiler üzerine pala ve bıçaklarla silahlanmış «Zulu» kabilesine bağlı zencilerin sürülüp kanlı çatışmaların çıkartılması ve genel grevin kırılması bu konuda canlı bir örnektir.

Güney Afrika'daki ırkçı Vorster rejiminin yeni bir taktiği ise, «detant» (yumuşama) kavramının dünya çapında kazandığı saygınlığın arkasına sığınıp, Afrika ülkelerini yanına alma çabalarında somutlanıyor. Güney Afrika Cumhuriyeti'nin 1974'deki ihracatı içinde diğer Afrika ülkelerine yaptığı ihracat ancak %8'lik bir yer tutmaktaydı, bu ihracatın büyük bölümü de bir diğer ırkçı azınlık rejiminin egemen olduğu Rodezya'ya yapılmıştı. 1974 sonbaharından itibaren başlatılan «detant» ve «barış içinde birarada yaşama» çağrılarının amacı, bazı Afrika ülkelerini «teknik ve ekonomik yardım» yemiyle etkileyip, kıt'a içindeki tecrit durumundan kurtulmak, ırkçı rejime uluslararası destek bulmaktır. Güney Afrika'nın bu taktiği, Afrika devletleri arasında ortak bazı özelliklerin yanısıra varolan ekonomik ve toplumsal rejim farklılıkları üzerinde oynama taktiğidir. Nisan 1974'de Tanzania'nın başkenti Dar es Salam'da toplanan «Afrika Birliği Örgütü Bakanlar Kurulu Olağanüstü Oturumu»nda, ırkçı rejimin bu taktiğine dikkat çekilerek «Güney Afrika'nın, siyasi, kültürel ve ekonomik bakımdan bütünüyle tecrit edilmesi» kararı alınmıştır.

Irkçı Güney Afrika rejiminin bir diğer taktiği ise, ülkede bir «zenci orta sınıf» yaratmaktır. Güney Afrika'da şimdiye dek yerli halk arasında hiç bir ara sınıf yoktu. Bu gün bu oluşum sürecini yapay bir biçimde kışkırtan egemen çevreler, bu yolla emin bir toplumsal «taban» kazanma peşindedirler.

Güney Afrika'da ulusal ve toplumsal kurtuluş hareketi, tüm baskı ve entrikalara karşın güçlenmektedir. İşçi sınıfı sosyalistleri, her yerde olduğu gibi burada da hareketin başındadır. Güney Afrika'da oldukça kalabalık ve deney sahibi bir işçi sınıfı vardır. Bu sınıf tarihi boyunca büyük ekonomik ve politik protesto ve hak arama hareketlerine girişmiştir. Birçok genel grev yapılmıştır ve çoğu kez bu eylemler İngiliz sömürgecilerin ve daha sonra da ırkçı azınlık rejiminin silahlı mücadeleleriyle güçlükle bastırılmıştır. Kısacası, Güney Afrika'da işçilerin mücadelesi uzun yıllardan beri ulusal kurtuluşla iç içedir. **1946** yılında altın madeni işçilerinin büyük greviyle mücadelenin ulaştığı bu yeni aşama ortaya çıkmıştır. Bu eylem, polisin vahşice bastırma harekâtı sonunda altı ölü ve 1248 yaralı ile kapanmıştır. **1952** yılında yapılan genel grev, tüm ülkeyi sarmıştır. Orduyu seferber eden hükümetin baskısı karşısında binlerce işçi, iş bırakıp gösterilere katılmıştır. **1961**'de ırkçı «Cumhuriyet» ilan edildiğinde işçiler üç günlük bir protesto grevini kahramanca yürütmüşlerdir. Hükümet bu eylemi bastırmak için daha grev başlamadan 10.000 Afrikalıyı tutuklamıştır. Bu, Güney Afrika'nın tanık olduğu en büyük grev eylemiydi. Johannesburg'da işçilerin %40 ile %75'i, Port Elisabeth'de işçilerin %75'inin greve katıldıkları saptanmıştır. **1963**'de ise asbest madenlerindeki ve şeker kamışı plantasyonlarındaki işçiler ücret artışları ve yeni Anayasa'yı protesto için binlerce kişinin katıldığı grevleri örgütlediler.

Bugün Güney Afrika'da işçi sınıfının bu militan geleneği içinden doğmuş bir işçi sınıfı partisi vardır. Ve ulusal ve toplumsal kurtuluş mücadelesinde, işçi sınıfıyla diğer ulusal, demokratik güçlerin ittifakı «Afrika Ulusal Kongresi» adlı cephe içinde sağlanmış durumdadır. Afrika Ulusal Kongresi, her türlü mücadele biçimini uygulayabilecek bir örgütlenmeye ve eylem anlayışına sahiptir. Bu örgütün Genel Başkanı **Olivier Tambo**, temel hedeflerini şöyle tanımlıyor :

> «Afrika Ulusal Kongresi, kesin bir biçimde belirtir ki, bizim hareketimiz yalnızca yurttaşlık hakları için değil, sömürge rejimini devirmek ve iktidarı almak için savaşan bir ulusal kurtuluş hareketidir.»

9 EYLÜL 1944
anti-faşist HALK AYAKLANMASI

9 Eylül 1944 anti - faşist halk ayaklanması, Bulgaristan tarihinde yeni ve onurlu bir dönemi başlatan bir dönüm noktasıdır. Ayaklanmanın zaferiyle Bulgaristan emekçi halkı Vatan Cephesi aracılığıyla iktidarı eline aldı ve sosyalizmin kuruluşunu başlattı.

9 Eylül ayaklanmasının zaferi, Bulgaristan işçi sınıfının ve emekçi halk yığınlarının uzun yıllar boyu verdikleri anti - faşist kavganın bir ürünüdür. İşçi sınıfı partisinin başını çektiği anti - faşist sınıf mücadelesi, yirminci yüzyılın başından 1944'e kadar geçici zaferler ve ağır yenilgilerle dolu hareketli bir tarihe sahiptir. 1918'de askerlerin emperyalist savaşa karşı ayaklanışları, Eylül 1923'de kan ve ateşle bastırılan tarihin ilk anti - faşist halk ayaklanması, iki dünya savaşı arasında yer alan aralıksız grevler ve 2. Dünya Savaşı sırasındaki partizan mücadelesi işçi sınıfı ve emekçi kitlelerin 9 Eylül zaferine dek geçirdikleri büyük deneyler ve 9 Eylül zaferini hazırlayan etmenler olmuştur.

* * *

19. Yüzyılın ikinci yarısında bağımsızlığını kazanan Bulgaristan, kapitalizmin uluslararası planda tekelci aşamaya ulaştığı yıllarda, kapitalist yolda yürümeye başlamıştı. Emperyalist ülkelerin sıkı ekonomik ve politik ilişkiler içinde gelişen bu süreç, Bulgaristan'ı sanayii dışa bağımlı ve yetersiz, tarımı ise geri bir ülke durumuna soktu. Ülke bir tarım ülkesi olarak kalıyor (1930'larda tarımın ulusal gelirdeki payı % 53,3) ve yalnızca hafif sanayi gelişiyordu. Tarımda verimliliği ve kârlılığı düşük küçük çiftlikler hakimdi. 1934 istatistiklerine göre hemen hemen 20.000 ailenin hiç toprağı yoktu. Tarımda 140.000'in üzerinde kiralık işçi ve bunun daha da üstünde sayıda mevsimlik işçi vardı. Yarı proleter kitleler, yoksul ve orta köylüler köy nüfusunun büyük kesimini oluşturuyordu.

Dışa bağımlı Bulgaristan kapitalizminde sermayenin ve üretimin yoğunlaşması süreci iki dünya savaşı arasında ileri boyutlara vardı, kapitalizm tekelci aşamaya giriyordu. Başlangıcından kısa bir süre sonra asalaklaşan ve çürümeye başlayan kapitalizm, üretici güçlerin gelişimi, ülkenin sanayileşmesi ve tarımın modernleşmesi alanlarında tarihsel ilerici rolünü Bulgaristan'da gösteremedi.

Kapitalizmin gelişimine paralel olarak işçi sınıfı da nicel ve nitel olarak gelişiyordu. İşletmelerde işçi yoğunluğu pek fazla olmamakla beraber, sanayi proletaryası Sofya, Plovdiv ve Varna gibi büyük sanayi merkezlerinde toplanmıştı. 1934 sayımlarına göre, 500.000 kişilik kitlesiyle, işçi sınıfı Bulgaristan nüfusunun % 14'ünü oluşturuyordu. İşçilerin yaşam ve çalışma koşulları çok kötüydü, ücretler çok düşüktü. İşçilerin yalnızca % 5.7'si gerekli asgari ücrete yakın bir ücret alabiliyordu. İşçiler sık sık 8 saatlik iş günü, ücret artışları, işsizliğin önlenmesi ve çalışma koşullarının düzeltilmesi için grevlere gidiyorlardı.

Bulgaristan'da küçük işletmeler de ulusal ekonomide önemli yer tutuyorlardı. 1930' larda buralarda çalışanlar nüfusun % 4'ünü oluşturuyordu. Küçük zanaatkarların yaşam standartları çok düşüktü, bu yüzden tüccarların sömürüsüne, yüksek hammadde fiyatlarına ve vergilendirmelere karşı grevler yapıyorlardı.

Bulgaristan'da tekelci kapitalizmin gelişmesi, işçi sınıfı, yarı proleter ve yoksul köylü kitleleri ve tekelci sermayeyle somut çelişkileri olan küçük zanaatkarların ve diğer emekçi kitlelerin ittifakının oluşması için elverişli koşullar yaratmıştı. 1891'de kurulan ve daha sonra BKP adını alan işçi sınıfı partisi, bu objektif koşulları gerektiği gibi değerlendiriyor, ittifakın oluşması için çaba harcıyordu.

Bulgaristan kapitalizminin iki dünya savaşı arasında karşı karşıya kaldığı büyük buhran, egemen sınıfların iktidarlarını korumak için teröre başvurmalarını getirdi. Faşist Almanya ile sıkı ekonomik ve politik ilişkiler kuruluyor, içerde de emekçi halkın direnişi kan ve ateşle boğuluyordu. İktidarını baskı ve terörle sürdüren faşist tekelci burjuvazi ile halk kitleleri arasında büyük bir uçurum oluşmuştu.

Bulgaristan'da kapitalizmin gelişmesi sosyalist devrimin ekonomik ve toplumsal önkoşullarını hazırlamıştı. Bulgaristan işçi sınıfı partisi bu objektif koşullarda işçi sınıfı ve diğer emekçi kitleleri doğru bir stratejik çizgide, somut bir programla ve geçerli taktiklerle eyleme soktu, hareketi yönlendirdi, işçi sınıfının köy ve şehir emekçileriyle güçlü bir ittifak kurmasını sağladı.

* * *

1934 Mayısında bir askeri darbe sonucu kurulan monarşik faşist dikta, ülke ekonomisini tümüyle Nazi Almanyasının denetimine sokmuştu. Bulgaristan Hitler'in Balkanlardaki sıçrama tahtası ve emperyalist girişimlerin yedek gücü haline gelmişti. Bu durum, burjuvazinin bir kanadının da dahil olduğu geniş kitlelerin tepkisiyle karşılanıyordu. 2. Dünya Savaşı başladığında faşist hükümet bir süre «tarafsızlık» yalanlarıyla kamu oyunu oyladıktan sonra, ülkeyi 1941'de Nazilerin safında savaşa soktu. 680 bin kişilik bir Nazi ordusu Bulgaristan'a girdi. Ülkenin tüm ekonomik kaynakları Alman birliklerinin gereksinimleri ve Nazilerin Balkanlarda yürüttükleri işgal ve yağma savaşı için seferber edilmişti. Ekonomi tam bir yağma ve soygun altına girmişti. Tarımsal üretim % 70 oranında düşmüş, hayvanların büyük kısmı Nazier için kesilmiş, işsizlik artmış, halk en gerekli maddeleri bulamaz olmuştu. Tüm bunlar toplumsal çelişkileri daha da derinleştiriyor, anti - faşist mücadeleyi hızlandırıyordu. Bulgaristan Komünist Partisi 24 Haziran 1941'de faşizmi yıkmak ve Nazi işgalcilerini kovmak için silahlı mücadelenin örgütlenmesini, Merkez Komite kararı olarak kabul etmişti.

Nazilerin SSCB'ye saldırmaları, Bulgar halkının faşizme karşı nefretini daha da arttırdı. 1941 - 42 kışında Sovyet ordusunun kararlı direnişi, Nazilerin yenilmezliği efsanesini yıktı. Anti - faşist güçler çemberi iyice genişlemişti. BKP ve Bulgar Çiftçi Birliği'nin başını çektiği bu güçler **Vatan Cephesi** adı altında bir ittifak içine girdiler. O günün koşullarında Vatan Cephesi programı, ülkeyi kurtaracak ve tüm anti - faşistlerin etrafında toplanabilecekleri tek platformu oluşturuyordu. Bu program aynı zamanda demokrasi mücadelesi ile sosyalizm mücadelesinin kaynaşmasının somut bir belgesiydi.

Vatan Cephesi köylerde ve şehirlerde örgütlenip direnişin başını çekmeye başladı. 1942 sonlarında ülkede 30 partili grup ve müfreze vardı. Bunlar birçok saldırı ve sabotaj düzenliyorlardı. Birçok asker orduyu terkedip Vatan Cephesi çizgisine katılıyordu. Ordu depoları basılıyor, halk silahlanıyordu.

Nazi ordularının Stalingrad'da çöküşü, Vatan Cephesinin konumunu güçlendirdi. Burjuva demokratik muhalefetin sol kanadı da BKP öncülüğünde anti - faşist mücadeleye katıldı. Anti - faşist hareketin güçlenmesi terörün de yoğunlaşmasını getirdi. 1944 yılında Ocak ve Eylül ayları arasında 64.345 kişi tutuklandı, 1.590 kişi ölüme, 8.547 kişi ağır hapse mahkûm edildi, binlerce kişi toplama kamplarına gönderildi, anti - faşist savaşçılar, kadınlar, çocuklar sorgusuz sualsiz kurşuna dizildi. Ama Vatan Cephesi halk kitleleri içinde güçlü bir biçimde kök salmıştı, bu gücü kırmak artık imkansızdı. 1944 Eylülü başında, gelecekteki iktidarın organları olan 678 **Vatan Cephesi Komitesi** kurulmuştu. 20.000 partizan ve 10.000 Devrimci Halk Ordusu savaşçısı faşizme darbe üstüne darbe vuruyordu. Sovyet Ordusunun ard arda kazandığı zaferler, Nazilerin bozgunu egemen sınıfları tam bir panik ve kargaşa içine sokmuştu, faşist rejim her türlü dayanağını artık yitirmişti. Komşu Romanya'da halk Nazi işbirlikçilerini devirmişti, Sovyet Orduları Bulgaristan sınırlarına yaklaşmıştı. Devrim için iç ve dış koşulların olgunlaştığını tespit eden BKP, 26 Ağustos 1944'de yaptığı Parti Merkez Komitesi ve Devrimci Halk Kurtuluş Ordusu Genel Kurmayı ortak toplantısından sonra ünlü 4 no'lu Genelge'sini yayınlıyordu. «Bulgaristan için saat 12'yi vurdu» diyen bu genelge Vatan Cephesi Komitelerini iktidarı almaya çağırıyordu. Bunun ardından ayaklanmanın askeri ve politik hazırlıkları başladı. Vatan Cephesi Komiteleri halkın anti - faşist muhalefetini güçlendiriyor, ordu birlikleri arasında propaganda ve örgütlenme çalışmalarını hızlandırıyordu. Birbiri ardına grevler ve politik gösteriler patlak veriyor, Vatan Cephesi Komiteleri, Sendikalar ve Partililer bunları örgütleyip yönetiyordu.

Ayaklanmanın kesin darbesi için 8 - 9 Eylül gecesi saptanmıştı. 8 Eylül sabahı Sovyet Birlikleri Romanya - Bulgaristan sınırını geçtiler. Bulgar halkı ve savaşçıları coşkuyla karşıladıkları Sovyet Ordusuyla birlikte Nazilere ve işbirlikçilerine karşı çarpışmaya başladılar.

6 Eylül ve 8 Eylül arasında Vatan Cephesi Komiteleri bir çok bölgede yönetimi ele geçirmişlerdi. 9 Eylül günü saat 02.00'den itibaren Sofya'da da ayaklanma başladı. Kısa sürede şehrin denetimini ellerine geçiren anti - faşist güçler, zaferi tayin ettiler.

Şafakta, saat 06.30'da, Radyo'dan yeni hükümetin bildirisi okunuyordu. Bu monarşik faşist diktanın ve kapitalizmin sonuydu. İlk Vatan Cephesi hükümeti kuruluyor ve iktidara yerleşiyordu.

Bulgaristan'da sosyalizmin kuruluşuna başlanmıştı.

ÇARK BAŞAK ● Türkiye İşçi Partisi Merkez Yayın organı ● Sahibi : Türkiye İşçi Partisi adına **Behice BORAN** ● Sorumlu yazı işleri müdürü : **Nurdan ORPEN** ● 15 günde bir yayınlanır ● Yönetim yeri : **TİP Genel Merkezi, Nur'u Ziya Sok. 17/5 Tünel - İSTANBUL** Tel: 45 92 01 ● Abone: 24 sayı için 35.— TL. Yurtdışı: 70.— TL. ● Dizgi-Tertip : **Başaran Matbaası** ● Baskı : **Ufuk Matbaası** — Tel. : 26 43 09